

Bromtji foe Sranang Musu kisi teng fu gro! Bloemen van Suriname moeten tijd krijgen om te groeien

De kinderen van Suriname

Surinaamse bloem
Fajalobi (Vurige Liefde)

Door: Gracita Sylvester
Student: 20007347 vt 4c
Aan: Dhr. C.A. Admiraal
Dhr. G. Nijhuis
Dhr. H. Oolderink
Mevr. R. Rotgans (Stichting Pleeggezinnen Centrale Suriname)

Afstudeerproject Suriname.
Studiejaar: 2003-2004

Wan pikin sondro mama,
na leki wan djari sondro bromtji.
Een kind zonder moeder
is net als een erf zonder bloemen.

Koto misie
(Mevrouw in Afro-
Surinaamse klederdracht)

De Surinaamse tehuizen
bevinden zich soms echt
tussen bomen en struiken.
Elke helpende hand is er
weer één
en houdt ze zo weer voor een
tijd op de been.
Kinderen krijgen de kans om
te groeien,
maar soms is er geen water
om voor ze te sproeien.
Toch gaan de helpers verder,
biddend tot God
en helpen de kinderen met
hun toekomstig lot!

Door: Gracita Sylvester
Student: 20007347 vt 4c
Aan: Dhr. C.A. Admiraal
Dhr. G. Nijhuis
Dhr. H. Oolderink
Mevr. R. Rotgans (Stichting Pleeggezinnen Centrale Suriname)

Afstudeerproject Suriname.
Studiejaar: 2003-2004

Inhoud

1. Uitleg over het onderzoek 1

- 1.1. Inleiding 1
- 1.2. Probleemschets 1
- 1.3. Vraagstelling en deelvragen 3
- 1.4. Doelstelling en verantwoording van het onderzoek 3
- 1.5. Opbouw van het verslag 6

2. Stichting Pleeggezinnen Centrale Suriname (SPCS) 8

- 2.1. Inleiding 8
- 2.2. Ontstaansgeschiedenis 8
- 2.3. SPCS zoals het er nu aan toe gaat 8
- 2.4. De begeleiding van de kinderen die worden aangemeld 9

3. Stichting Lotjeshuis-LSG 12

- 3.1. Inleiding 12
- 3.2. Ontstaansgeschiedenis 12
- 3.3. Stichting Lotjeshuis-LSG (Leo Stichting Groep) zoals het er nu voor staat 13
- 3.4. Doel van Stichting Lotjeshuis-LSG 13
 - 3.4.1. Visie van het Lotjeshuis-LSG 14
 - 3.4.2. Doelgroep 14
- 3.5. De toekomstplannen van de Stichting Lotjeshuis en de Leo Stichting Groep 14
 - 3.5.1. De middelen van het Lotjeshuis 15
 - 3.5.2. Het stimuleringsprogramma van het Lotjeshuis 15
 - 3.5.3. Groeps- en groeiprocessen in het Lotjeshuis 16
 - 3.5.4. De verder ontwikkeling van het beroepsprofiel 17
 - 3.5.5. Hoofdactiviteiten van de pedagogische medewerker 17
- 3.6. De praktijk 19
 - 3.6.1. De situatie omtrent de kinderen 19
 - 3.6.2. De situatie omtrent de leidsters 21
 - 3.6.3. Het beroepsprofiel van de leidsters tot nu toe en onderwerpen die aan bod zijn geweest tijdens de gesprekken 22

4. Stichting voor het Kind

- 4.1. Inleiding 27
- 4.2. Ontstaansgeschiedenis 27
- 4.3. Stichting voor het Kind zoals het er nu aan toe gaat 27
 - 4.3.1. Huisregels van de Stichting 28
 - 4.3.2. Activiteiten 28
 - 4.3.3. De taakomschrijving van de groepsleiding is als volgt omschreven 29
 - 4.3.4. Binnen de Stichting werkt men volgens vier fasen in de hulpverlening 29
 - 4.3.5. Nazorg 30
 - 4.3.6. Ambulante begeleiding 30
- 4.4. De praktijk 30
 - 4.4.1. De verhoudingen en de sfeer 30
 - 4.4.2. De situatie omtrent de kinderen 31
 - 4.4.3. De begeleiding 31
 - 4.4.4. Observatie 31
 - 4.4.5. Behandelhuis Awaradam 33

- 4.4.6. Situatie omtrent de leidsters 34
- 4.4.7. Beroepsprofiel van de leidsters 35
- 4.4.8. Intervisie en cursussen 35
- 4.4.9. Kindbespreking 36
- 4.4.10. praktijkbegeleiding 36
- 4.4.11. Stafvergadering 36
- 4.4.12. De omgang met de kinderen 36
- 4.4.13. Leidinggevend en hun taken 36
- 4.4.14. Moeilijkheden 38

5. Samenwerking met andere instanties

- 5.1. Inleiding 39
- 5.2. De instellingen 39
 - 5.2.1. Bufaz 39
 - 5.2.2. Jeugdpolitie 40
 - 5.2.3. Rechtszorg 40
 - 5.2.4. Mr. Huber Stichting 41
 - 5.2.5. Ziekenhuizen 41
 - 5.2.6. Centraal Bureau voor Burgerzaken (CBB) 41

6. Relevante theorie 43

- 6.1. Inleiding 43
- 6.2. Systeemtheorie 43
- 6.3. Gehechtheidstheorie 43
- 6.4. Gedragstherapie gebaseerd op leertheoretische principes 44
- 6.5. Ontwikkelingstheorie 44
- 6.6. Stoornissen in de sociale ontwikkeling 45

7. Conclusie 46

- 7.1. Inleiding 46
- 7.2. Antwoord op de deelvragen per instelling 46
 - 7.2.1. Stichting voor het Kind 46
 - 7.2.2. Stichting Lotjeshuis-LSG 47
- 7.3. Antwoord op de vraagstelling 48

8. Aanbevelingen 50

- 8.1. Inleiding 50
- 8.2. Aanbevelingen met betrekking tot het Lotjeshuis 50
- 8.3. Aanbevelingen met betrekking tot Stichting voor het Kind 53

Slot 54

Literatuur 55

‘Bromtjie foe Sranang’ (bloemen van Suriname)

Laat de
kinderen
tot mij komen.
En verhinder ze
niet!

Hoofdstuk 1.

1.1. Inleiding

Via mijn opdrachtgever dhr. C.A. Admiraal, secretaris van de Stichting Lotjeshuis-LSG in Wassenaar, ben ik in contact gekomen met een psychosociale hulpverlener van de Stichting Pleeggezinnen Centrale Suriname (SPCS) in Paramaribo Suriname. De Stichting Pleeggezinnen Centrale Suriname zoekt pleeggezinnen voor tijdelijk opvang, lang of kort, of voor permanent verblijf voor kinderen die niet bij hun eigen ouders kunnen wonen. De psychosociale hulpverlener vertelde het één en ander over de geschiedenis van de SPCS, het soort kinderen die bij hen worden aangemeld, de pleeggezinnen die zich aanmelden en de taken van de Stichting. Tevens gaf ze een opsomming van problemen waar de Stichting en de hulpverleners binnen de Stichting tegen aanlopen, variërend van problemen die te maken hebben met de pleegouders waar men mee van doen heeft tot aan problemen met de regering in Suriname. Ook gaf ze te kennen dat de psychosociale hulpverleners binnen de SPCS er niet van overtuigd zijn dat de kinderen die aangemeld worden vanuit de Stichting voor het Kind en de Stichting Lotjeshuis-LSG naar behoren worden begeleid, aangezien de kinderen hetzelfde gedrag blijven vertonen als bij de komst binnen deze tehuizen. De kinderen bleven extreem gierig en toonden seksueel getint gedrag. Sommige kinderen hebben zelfs aangegeven met seksueel gedrag bezig te zijn geweest in het tehuis waar ze vandaan kwamen (Stichting voor het Kind of Stichting Lotjeshuis-LSG). Ook het feit dat de SPCS summiere informatie krijgt over de aangemelde kinderen en niet eens weet hoe het begeleidingstraject van de kinderen binnen de stichtingen die ze aanmelden er uit heeft gezien, vormt een groot probleem. De SPCS heeft dus met genoeg problemen te maken.

Ik vond de problemen omtrent de begeleiding van de kinderen meteen interessant, omdat het werken met, voor en namens kinderen voor mij een leuke uitdaging inhoudt. Tevens sluit het onderzoeken van deze problemen goede aan bij mijn afstudeerdomein Jeugd en Opvoeding. Ook omdat het problemen betreft die de psychosociale hulpverleners van de SPCS het liefst op korte termijn opgelost zien, besloten de SPCS en ik ons hierop te gaan richten. Ik heb een startdocument samengesteld waarin het probleem uitgebreid is geschetst en waaruit mijn vraagstelling is afgeleid. Ik heb in Suriname participierend geobserveerd binnen Stichting Lotjeshuis-LSG en Stichting voor het Kind om de informatie te krijgen die ik nodig had voor mijn project. Tevens heb ik een aantal instellingen waarmee de beide stichtingen samenwerken bezocht en beschreven.

1.2. Probleemschets

Wat is het probleem?

De psychosociale hulpverleners van de SPCS merken keer op keer dat ondanks de intensieve begeleiding die de kinderen krijgen vanuit de Stichting voor het Kind en Stichting Lotjeshuis-LSG de kinderen nog steeds hetzelfde gedrag vertonen als voor de behandeling. Ze hebben het idee dat er niet is behandeld of dat de behandeling niet heeft aangeslagen. Het gaat om problemen als extreme gierigheid, het vertonen van seksueel getint gedrag, onwenselijk gedrag; stelen, liegen, bijten etc. Verder krijgt de SPCS van de tehuizen die de kinderen aanmelden summiere informatie wat betreft de voorgeschiedenis van de kinderen, de biologische ouders, het verloop van het verblijf binnen de tehuizen. Dit ervaren de medewerkers als een probleem omdat ze zelf op zoek moeten gaan naar deze cruciale informatie. De problemen verschillen per kind. De SPCS moet zich op de nazorg van de kinderen richten. De psychosociale hulpverleners vinden het zwaar om zich ook nog met de individuele begeleiding van de kinderen bezig te gaan houden. De medewerkers van de SPCS

kunnen de problemen waartegen zij aanlopen niet zo gauw zelf oplossen, aangezien men bezorgd is over het feit dat dit de samenwerking met de betreffende instellingen in gevaar kan brengen. Hoe de begeleiding van Stichting voor het Kind en Stichting Lotjeshuis-LSG eruit ziet is voor de SPCS niet duidelijk en daarom is de komst van een objectieve tussen persoon die dit kan onderzoeken noodzakelijk.

Wie heeft het probleem?

Met name de SPCS heeft met dit probleem te kampen omdat de Stichting voor het Kind en Stichting Lotjeshuis-LSG hun kinderen hier aanmelden. Maar hoe men het ook bekijkt het is een maatschappelijk probleem aangezien deze kinderen later, met name, in de Surinaamse maatschappij moeten functioneren. De kinderen krijgen er uiteindelijk zeker last van doordat ze in onzekerheid blijven leven of teruggeplaatst worden omdat de pleegouders geen veranderingen opmerken in het gedrag van de kinderen. Zo blijft de toekomst van de kinderen erg onzeker want ze niet weten niet of ze bij hun pleegouders kunnen blijven wonen. Als ze terug moeten naar een tehuis weten ze niet voor hoe lang dit kan zijn. Ook kunnen de kinderen een complex oplopen wanneer hun pleegouders ze weer terug sturen. Ze kunnen dan denken dat deze pleegouders niet van ze houden en ze daarom weer terugsturen. Ook voor de pleeggezinnen is dit een probleem daar ze deze kinderen in hun gezin opnemen en tegen de genoemde problemen aanlopen. Dit leidt er vervolgens toe dat de pleeggezinnen de kinderen teruggeven omdat ze niet weten hoe ze ermee om moeten gaan. Tevens moeten de pleeggezinnen wachten tot het kind is uitbehandeld of moet men wachten op een ander kind. Zo wordt het voor hen ook onzeker hoe de toekomst eruit komt te zien.

Wanneer is het een probleem?

Het proces om de kinderen te plaatsen wordt alleen maar langer en dan ontstaat er wel een probleem. De kinderen moeten nogmaals een behandeling ondergaan wat schadelijk kan zijn voor zo'n kind en ze worden steeds ouder. En daar het bekend is dat de meeste pleeggezinnen geen oudere kinderen in huis willen maar het liefst zo jong mogelijke, wordt het wederom een probleem. Ook is het een probleem wanneer de psychosociale hulpverleners van de SPCS hier extra kostbare tijd in moeten steken.

Waarom is het een probleem?

De kinderen die bij de stichting worden aangemeld zijn seksueel misbruikte kinderen die eerst naar de Stichting voor het kind toe moeten voor professionele begeleiding. Wanneer zij daar zijn behandeld worden ze aangemeld bij de SPCS en deze gaat op zoek naar een pleeggezin. De intensieve begeleiding van het kind is nodig wil men het voor elkaar krijgen een plaatsing te realiseren. Ditzelfde probleem doet zich ook voor met de kinderen die vanuit het Lotjeshuis komen, deze zijn (extreem) verwaarloosd en ondervoed.

De psychosociale hulpverleners van de SPCS starten vervolgens zelf de behandeling van het kind, wat al met al veel tijd in beslag neemt. De kinderen hebben namelijk intensieve begeleiding nodig, maar de SPCS is er meer voor het hele gezin. Het is nu dus zo dat men dan eerst tijd aan het kind besteedt voor een intensieve behandeling en daarna nog het hele gezin moet begeleiden en helpen.

Zoals ik al heb aangegeven zijn deze kinderen de toekomst van Suriname. Zij moeten later kunnen functioneren in een maatschappij die veel van ze eist. Als deze kinderen niet de juiste behandeling krijgen zullen ze binnen de kortste keren teruggeplaatst worden en hun leven moeten slijten in een tehuis.

Het is tevens een probleem omdat de psychosociale hulpverleners met een zwaardere caseload te maken krijgen en werk doen dat buiten hun takenpakket valt. Zo duurt het langer om gezinnen optimaal te begeleiden.

Waar doet het probleem zich voor?

Het probleem doet zich voor in de Stichting Pleeggezinnen Centrale Suriname, natuurlijk in Suriname gevestigd.

Hoe is het probleem ontstaan?

Het probleem is ontstaan doordat het niet duidelijk is voor de SPCS hoe de begeleiding van de genoemde instellingen eruit ziet en er geen criteria bekend zijn bij de SPCS die aangeven wanneer de behandeling van een kind is afgerond. De SPCS krijgt steeds meer kinderen die zij zelf intensief moet begeleiden daar ze van mening is dat de kinderen niet zijn uitbehandeld vanuit de aangemelde instellingen. Ook het feit dat de samenwerking met de instellingen niet optimaal verloopt draagt bij aan het ontstaan van het probleem.

Probleemstelling

De kinderen die worden aangemeld bij de SPCS tonen problematisch gedrag, zelfs na de begeleiding en behandeling binnen de tehuizen waar ze verblijven. Daar de SPCS niet weet hoe de begeleiding van de kinderen binnen de tehuizen eruit ziet, worden de kinderen bij de SPCS wederom begeleidt. Dit zorgt voor extra werk voor de psychosociale hulpverleners, die er zijn voor de begeleiding van de pleeggezinnen. Het is nu de vraag hoe de begeleiding eruit moet komen te zien en wat voor begeleiding er nodig is om de plaatsing van de kinderen binnen de pleeggezinnen gemakkelijker te maken.

1.3. Vraagstelling en deelvragen

Na het vaststellen van de problemen en het opstellen van een probleemschets kwam ik tot de volgende vraagstelling.

Wat voor begeleiding is er nodig vanuit de Stichting voor het Kind en de Stichting Lotjeshuis-LSG voordat een kind doorverwezen kan worden naar de Stichting Pleeggezinnen Centrale Suriname en zo in een pleeggezin geplaatst kan worden?

Bij deze vraagstelling heb ik een aantal subvragen geformuleerd. Het gaat om de volgende vragen.

- 1) hoe ziet de begeleiding van de Stichting voor het Kind eruit?
- 2) hoe ziet de begeleiding van de Stichting Het Lotjes Huis eruit?
- 3) wat ontbreekt er aan deskundigheid in deze instellingen?
- 4) wat zijn de oorzaken hiervan?
- 5) hoe kunnen deze oorzaken aangepakt, en zo mogelijk voorkomen, worden in de toekomst?

1.4. Doelstelling en verantwoording van het onderzoek

Na het vaststellen van mijn vraagstelling en enkele deelvragen, werd de doelstelling van mijn project duidelijk.

Door te onderzoeken hoe de begeleiding van de kinderen eruit ziet binnen de instellingen en erachter zien te komen of de kinderen de juiste begeleiding krijgen, is het mijn doel een plan van aanpak samen te stellen dat op lange termijn dit probleem binnen de instellingen en ook binnen de SPCS kan verminderen en zo mogelijk op te lossen.

Door erachter te komen hoe de begeleiding door de instellingen eruit ziet en welke begeleiding er nodig is alvorens een kind naar de SPCS doorverwezen wordt, lever ik een bijdrage aan een aantal voor de SPCS relevante zaken, namelijk:

- dat de kinderen voordat ze bij de SPCS worden aangemeld voor een plaatsing in een pleeggezin, al de juiste begeleiding hebben gehad. Hierdoor kunnen de kinderen dan sneller en blijvend binnen een pleeggezin geplaatst worden, aangezien ze niet nog een keer intensief hoeven worden begeleid en zo eerder verder kunnen met hun leven;

- de Stichting voor het Kind en de Stichting Lotjeshuis-LSG te voorzien van deskundigheid op maat passend bij hun doelgroep en zo de caseload en daarmee de werkdruk wegnemen van de psychosociale hulpverleners van de SPCS daar zij niet meer dan hun werk hoeven te doen.

Verantwoording

Het vaststellen van de probleemstelling heb ik in samenwerking met de SPCS gedaan daar zij hier tegenaan loopt en het opgelost wil hebben. Ik ben deze problemen gaan onderzoeken binnen de tehuizen, omdat ze mijn interesse hebben gewekt en goed aansluiten binnen mijn afstudeerdomein Jeugd en Opvoeding.

De vraagstelling is moeilijk te beantwoorden omdat men binnen de SPCS niet weet of de kinderen al worden begeleid en hoe die begeleiding eruit ziet. Om deze vraagstelling te kunnen beantwoorden was het dus nodig om eerst te onderzoeken hoe de begeleiding van de kinderen binnen de tehuizen eruitziet.

De SPCS heeft geen criteria over hoe de begeleiding eruit zou moeten zien, maar wel over zaken, met name essentiële informatie omtrent de kinderen, die men mist om de kinderen in een pleeggezin te kunnen plaatsen. Wel geeft de SPCS aan dat de kinderen professionele begeleiding nodig hebben bij de aanpak van hun problemen. Professionele begeleiding waarbij er aandacht is voor de lichamelijke, cognitieve, sociale en de emotionele problemen van de kinderen. De SPCS is zelf ook bezig met het ontwikkelen van plannen om de kinderen te kunnen behandelen.

Mijn manier van interviewen

Ik had besloten om te observeren binnen de tehuizen om zo mijn onderzoeksvragen te beantwoorden. In Suriname ben ik een stapje verder gegaan en ik ben participierend gaan observeren daar ik merkte dat ik slechts met het stellen van open en gesloten vragen niet ver zou komen. Ik wilde het werken met de doelgroep zelf ervaren om toch een beetje te ontdekken hoe het beleefd wordt door de leidsters. Ook de sfeer vond ik belangrijk om mee te maken daar ik merkte dat het toch voor een groot deel bepalend is voor de omgang tussen de mensen binnen de tehuizen. Omdat de adjunct-directrice aangaf dat ze niet van interviews houdt, heb ik besloten met haar in gesprek te gaan. Zonder pen en papier. Ik heb wel tijdens het gesprek mijn deelvragen en onderzoeksvragen (zie aan het eind van deze paragraaf) in gedachten gehouden, aangezien ik die beantwoord wilde hebben. De manier waarop ik te werk ben gegaan heeft veel weg van een open interview, waarbij het in principe alle kanten op zou kunnen gaan. Waar het ging om feitelijke informatie over de instellingen, heb ik de handboeken en andere formulieren gekopieerd. De gesprekken die een persoonlijke wending kregen over het functioneren en de interesses van de geïnterviewden en informatie omtrent de kinderen, zette ik na het voeren van een gesprek op papier. Dingen die ik heb gezien en heb besproken schreef ik tijdens een werkdag in het klad in mijn schrift en na een werkdag schreef ik het netjes op in mijn map. Na het voeren van gesprekken nam ik even een uurtje voor mezelf, pakte ik mijn vragen erbij en noteerde de antwoorden en andere belangrijke zaken. Het onthouden van informatie afkomstig uit de gevoerde gesprekken en het terughalen en beschrijven van indrukken was niet moeilijk omdat ik veel kan onthouden. Ook omdat ik met hart en ziel aan dit project ben begonnen en zoveel mogelijk wilde weten en ontdekken kon ik veel van wat er om me heen gebeurde en gezegd werd in me opnemen en uitschrijven. Ik wilde niet alleen een onderzoek doen, maar ook ervaring opdoen en leren van deze mensen en hen van mij laten leren. Dus ik stond open voor alles.

Ik hou zelf ook niet van interviews waarbij de één praat en de ander opschrijft. Het voeren van een (open) gesprek is niet alleen leuker, maar kan ook veel informatie opleveren. Zelfs zaken waar ik zelf geen vraag voor had bedacht, kreeg ik te horen.

Omdat ik deze manier van interviewen prettiger vond heb ik het makkelijker bij de mensen kunnen toepassen. Ik heb bij twee leidsters geprobeerd met pen en papier het gesprek aan te gaan om toch het effect ervan te ondervinden, maar al gauw merkte ik dat ze weinig vertelden en steeds keken naar mijn papier. Wanneer ik iets noteerde vroegen ze meteen of ik over ze zou gaan schrijven. Dus ik besloot me als één van de meiden te begeven op de werkvloer en ik stond open voor alles. Ik ging gesprekken met ze aan, leuke en minder leuke. Ik ben zelfs conflicten met ze aangegaan waarbij ik kon merken dat mijn mening niet altijd op prijs werd gesteld. Dit maakte het voor mij makkelijker om de meiden te leren kennen. Ik hielp zelfs met de verzorging van de kinderen waar ik kon en genoot er met volle teugen van. Ik werd op een gegeven moment geaccepteerd omdat (dit gaven sommige leidsters aan) ik makkelijk ben in de omgang en men bij mij veel kwijt kon. Zowel zakelijke als persoonlijke zaken werden er besproken. En op deze manier ben ik in gesprek gegaan met de maatschappelijk werkster. Zij kwam totaal niet wantrouwend over en vertelde eigenlijk het meest, wat protocol en regels betreft. Bij haar heb ik soms wel het één en ander meteen opgeschreven, maar dan in steekwoorden. In dit verslag heb ik geen namen genoemd en ook heb ik niet het aantal leidsters aangegeven die wat hebben gezegd daar ik heb beloofd de anonimiteit zoveel mogelijk te waarborgen. De leidsters zijn bang anders in de problemen te komen en dat is niet het doel van dit onderzoek.

Toen ik merkte dat dit in het Lotjeshuis werkte heb ik het ook toegepast bij de Stichting voor het Kind. En ook daar ging het er heel leuk aan toe. Ik kreeg de nodige informatie, wat me verbaasde aangezien men hier best gesloten is naar de buitenwereld.

Onderzoeksopzet

Ik heb dus van tevoren vragen bedacht, naast mijn subvragen, om mijn vraagstelling en subvragen verder te operationaliseren. Dit was best moeilijk daar ik weinig informatie had over de tehuizen. Door het gebrek aan informatie en de ernst van de problematiek besloot ik om intensief mee te lopen en te observeren binnen de tehuizen. Dit om een objectief en zuiver beeld te krijgen.

Het uitvoeren van dit soort onderzoeken, waarbij ik waar nodig toch veranderingen wil aanbrengen, moet binnen de instellingen gebeuren waar het probleem zich bevindt. Een goede relatie opbouwen met de mensen, een open houding aannemen en vooral geen schuld leggen bij wie dan ook, maar puur interesse tonen en graag willen helpen, zijn nodig zijn om tot dit netwerk van de kinderen toegelaten te worden. Ik was er niet om de mensen die er werkzaam zijn de les te lezen. Ik was er om van ze te leren en om hen van mij te laten leren.

Twee weken binnen elk tehuis was voldoende om dit onderzoek te doen, omdat men voor mij openstond en ik met alles mee kon doen.

Ik heb me tijdens het werken binnen de tehuizen en in gesprekken met de leidsters en leidinggevenden bezig gehouden met de volgende vragen.

- Hoeveel leidsters zijn er werkzaam en hoeveel kinderen wonen binnen de tehuizen?
- Hoe ziet het beroepsprofiel van de leidsters eruit?
- Hoe wordt de sfeer binnen de tehuizen ervaren?
- Hoe is de werkverhouding verdeeld?
- Hoe lang zijn de leidsters werkzaam binnen de tehuizen?
- Wat vinden ze van het werk, de sfeer en de leidinggevenden?
- Wat vinden ze van de veranderingen die plaats hebben gevonden?
- Hoe zien ze de toekomst?
- Wat willen ze anders zien?
- Wat is de visie van de tehuizen en kunnen de leidsters zich daarin vinden?
- Wat is hun eigen visie?

- Wat zijn de taken van de leidinggevenden?
- Hoe kijken zij tegen de leidsters, de sfeer en de verhoudingen aan?

1.5. Opbouw van het verslag

Dit verslag bestaat uit acht hoofdstukken. In hoofdstuk twee geef ik feitelijke informatie over de Stichting Pleeggezinnen Centrale Suriname en wat zij doen. Tevens geef ik een schets van de problemen waar de Stichting tegen aanloopt in de samenwerking met de tehuizen en de daarbij behorende criteria waar de tehuizen aan moeten voldoen om een kind aan te melden bij de SPCS. SPCS is mijn opdrachtgever in Suriname en in dit hoofdstuk worden er geen deelvragen beantwoord.

In hoofdstuk drie geef ik feitelijke informatie over de Stichting Lotjeshuis-LSG en geef ik antwoord op de volgende deelvragen.

- Hoe ziet de begeleiding van de Stichting Lotjeshuis-LSG eruit?
- Wat ontbreekt er aan deskundigheid binnen het tehuis?
- Wat zijn de oorzaken hiervan?

Dit doe ik aan de hand van mijn observaties, mijn manier van interviewen en mijn interviewvragen.

Ook vertel ik hoe de praktijk eruit ziet in vergelijking met de theorie en hoe ik de praktijk heb ervaren. Hierbij komen vooral de deskundigheid, de sfeer, de verhoudingen en de omgang met de kinderen naar voren daar dit belangrijk is voor mijn onderzoek. Ik heb voor de theorie gebruik gemaakt van het handboek, het protocol en de profielschets van het tehuis.

In hoofdstuk vier beschrijf ik het tweede tehuis waar ik heb geobserveerd, namelijk de Stichting voor het Kind. Ik geef antwoord op de volgende deelvragen.

- hoe ziet de begeleiding van de Stichting voor het Kind eruit?
- wat ontbreekt er aan deskundigheid binnen het tehuis?

Ik geef aan hoe de praktijk eruit ziet waarbij ik ook heb gelet op de deskundigheid, de sfeer, de verhoudingen en de omgang met de kinderen. Ook dit doe ik aan de hand van mijn observaties en gesprekken. Voor het theoretische deel maak ik gebruik van het handboek van het tehuis, het protocol en de profielschets.

Hoofdstuk vijf gaat over de samenwerking tussen de tehuizen en overige instanties, waaronder Bufaz, jeugdpolitie, rechtszorg en mr. Huber Stichting. Daar dit het netwerk van de kinderen betreft vond ik het belangrijk ook hier onderzoek naar te doen, omdat ook deze instellingen een bijdrage kunnen leveren aan een betere samenwerking waar het de kinderen en de tehuizen betreft.

Hoofdstuk zes geeft relevante theorieën aan van waaruit de instellingen en tehuizen zeggen te werken. Ik geef de theorieën aan en beschrijf kort wat mij is opgevallen in de praktijk. Ik bespreek de volgende theorieën:

- de systeemtheorie;
- de gehechtheidstheorie;
- gedragstherapie gebaseerd op leertheoretische principes;
- ontwikkelingstheorieën.

Vervolgens heb ik zelf een stukje beschreven uit een door mij bestudeerde boek 'De ontwikkeling van het kind' over stoornissen die kunnen optreden in de sociale ontwikkeling en geef ik aan wat mij is opgevallen in de praktijk.

In hoofdstuk zeven geef ik mijn conclusies per deelvraag en per instelling weer. Kijkend naar de relevante theorie in hoofdstuk zes trek ik ook hierbij mijn conclusies. Tevens geef ik antwoord op mijn vraagstellingen de deelvragen, waarna ik in hoofdstuk acht met aanbevelingen kom op micro, meso en macro niveau. Daarna geef ik nog in het slot aan hoe ik tegen het onderzoek aankijk en beschrijf ik een situatie die ik zeer zeker nooit zal vergeten.

Hoofdstuk 2

Stichting Pleeggezinnen Centrale Suriname (SPCS)

2.1. Inleiding

De SPCS is de instelling voor wie ik dit onderzoek heb verricht. In dit hoofdstuk geef ik feitelijke informatie over de Stichting Pleeggezinnen Centrale Suriname en wat zij doet. SPCS is mijn opdrachtgever in Suriname. In dit hoofdstuk worden er geen deelvragen beantwoord, maar geef ik informatie om te laten weten wie de opdrachtgever is en wat deze doet. Ik beschrijf de ontstaansgeschiedenis van de Stichting, vervolgens geef ik aan hoe zij te werk gaat en laat ik met behulp van een organigram zien hoe de organisatie eruit ziet. Ook beschrijf ik de problemen waar de Stichting tegen aanloopt in de samenwerking met de tehuizen Stichting voor het Kind en de Stichting Lotjeshuis-LSG alsmede de criteria waar de tehuizen aan moeten voldoen om een kind aan te melden bij de SPCS. Als laatste geef ik aan waar de psychosociale hulpverleners zich op richten als het gaat om de behandeling van de aangemelde kinderen.

2.2. Ontstaansgeschiedenis

De SPCS is vanuit het Mamio Namen Project ontstaan, toen een kerngroep van vrijwilligers zich rond September 1993 bezighield met de opvang van kinderen met HIV en Aidswezen. Deze vrijwilligers begonnen onder de naam ‘Stichting Kinderopvang’ te werken. Al heel gauw bleek dat er niet alleen onder deze categorie van kinderen in Suriname hoge nood was, maar dat er een scala van kinderen was met de behoefte aan de warmte en geborgenheid en zekerheid van een gezin. Zo heeft deze kerngroep besloten om op een bredere basis te gaan werken en haar opvangcriteria uit te breiden naar kinderen in Suriname die niet bij hun eigen ouders of familie terecht kunnen. Op 4 maart 1994 werd de naam officieel gewijzigd in ‘Stichting Pleeggezinnen Centrale Suriname’.

2.3. SPCS zoals het er nu aan toe gaat

De Stichting Pleeggezinnen Centrale Suriname zoekt pleeggezinnen voor tijdelijk opvang, lang of kort, of voor permanent verblijf voor kinderen die niet bij hun eigen ouders kunnen wonen. Alleen erkende instanties kunnen kinderen aanmelden bij de stichting. Voorbeelden hiervan zijn: het bureau voor familierechtelijke zaken, jeugdzaken, Stichting Het Lotjeshuis-LSG en Stichting voor het Kind. Als het kind is aangemeld gaat de SPCS op zoek naar een passend gezin.

De werving van de aspirant pleegouders geschiedt door middel van mediacampagnes, het uitdelen van folders en dergelijke. Een pleeggezin neemt één of meerdere kinderen in huis met de bereidheid voor ze te zorgen alsof het een eigen kind betreft. Een pleeggezin hoeft niet per definitie te bestaan uit een traditioneel gezin van vader, moeder en kinderen. Wel moet een pleeggezin bereid zijn emotioneel in het kind te investeren en het kind een goed onderkomen te bieden.

Het bestand van pleegouders kan worden opgesplitst in 5 categorieën van pleeggezinnen, namelijk:

- pleegouders voor permanente of langdurige opvang;
- pleegouders voor tijdelijke en / of crisisopvang;
- pleegouders voor vakantieopvang;
- weekend gezinnen;
- financiële pleegouders.

De kinderen die aangemeld worden zijn kinderen:

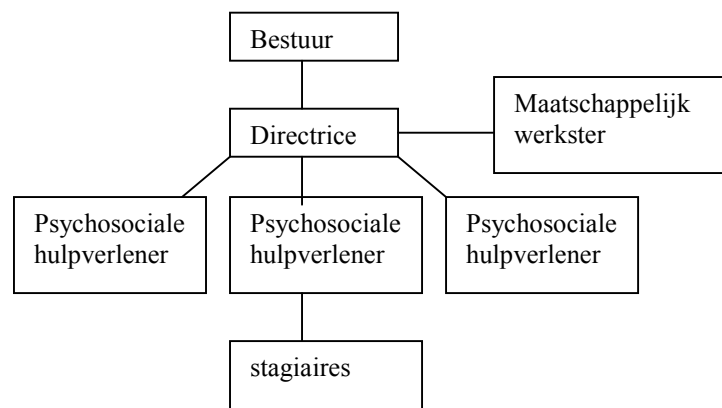
- van overleden ouders, die niet door de familie verzorgd kunnen worden;
- van aan drugs of alcohol verslaafde ouders;
- van wie de ouders een gevangenisstraf uitzitten;
- van wie de ouders ernstig ziek zijn;
- die door hun ouders aan hun lot zijn overgelaten;
- met een handicap;
- die seksueel of anders mishandeld zijn;
- die dragers zijn van het HIV-virus of AIDS;
- die met de politie in aanraking zijn gekomen.

De mensen die zich opgeven als pleeggezin worden gescreend waarna er minstens drie gesprekken plaats vinden tussen het pleeggezin en één van de sociaal maatschappelijke hulpverleners. Er wordt vervolgens samen met het gezin gekeken als welk soort pleeggezin ze het beste kunnen functioneren, dus wordt het langdurig of tijdelijk, etc. Wanneer het gezin is geselecteerd, wordt nagegaan welke van de kinderen het beste bij het gezin past, waarna een soms maanden durende plaatsing kan volgen.

Het pleegkind wordt eerst met een proefplaatsing van zes maanden geplaatst in het gezin. Dit houdt concreet in dat het kind in het weekend naar het pleeggezin gaat. Na deze zes maanden vindt er een evaluatiegesprek plaats waar alle partijen gehoord worden. Als een ieder gelukkig is met deze plaatsing wordt het kind definitief geplaatst in het gezin.

Daar het kinderen betreft die een 'onrustig' verleden met zich meedragen, worden het kind en de pleegouders begeleid. De Stichting heeft drie sociaal-maatschappelijke hulpverleners in dienst die het gezin twee jaar begeleiden.

Organigram SPCS

De psychosociale hulpverleners van de SPCS hebben een opleiding op HBO niveau genoten. Met z'n drieën zijn ze verantwoordelijk voor de begeleiding van de kinderen die worden aangemeld als ook voor de begeleiding van de pleeggezinnen. Overleg met de directrice vindt regelmatig plaats.

2.4. De begeleiding van de kinderen die worden aangemeld

De meeste kinderen die bij de Stichting worden aangemeld zijn vaak kinderen waarbij de ontwikkeling is gestoord of in ernstige mate bedreigd wordt door hetgeen ze in het verleden hebben meegemaakt. Meestal is het een combinatie van psychische en gezins-/omgevingsfactoren. Het gaat om meervoudige, complexe ontwikkelingsproblemen, die niet te

herleiden zijn tot één ontwikkelingsdomein. Concreet betreft het vaak kinderen met gedragsproblemen en emotionele problemen, zoals angstige en teruggetrokken kinderen. Tevens betreft het kinderen die uit problematische opvoedingssituaties komen. Bijvoorbeeld: emotionele deprivatie, diverse vormen van mishandeling en verwaarlozing, vastgelopen gezinsrelaties of kinderen van ouders met psychiatrische problemen.

De manier waarop de problematiek bij elk kind naar voren komt is zeer gevarieerd. In algemene zin kan gesteld worden dat deze problematiek zich voornamelijk uit in het sociaal-emotionele vlak. Bijvoorbeeld in een negatieve zelfbeeld, gebrek aan weerbaarheid, achterstand in de spelontwikkeling, aangepast gedrag dat te ver gaat of grenzeloos gedrag, claimend of afwijzend gedrag, afwijkend seksueel getint gedrag en eetproblemen.

De begeleiding van de kinderen en pleeggezinnen vindt als volgt plaats.

- 1 maal per maand vinden er kinderbijeenkomsten plaats voor kinderen van 3-5 jaar;
- 1 maal per maand worden er huisbezoeken afgelegd. Ouders en kinderen worden apart gesproken;
- 1 maal per maand vinden er kindergesprekken plaats voor de kinderen van 6-18 jaar;
- net in ontwikkeling zijn de trainingsavonden voor pleegouders 1 maal per kwartaal;
- er is een pleegouderplatform waarbij de pleegouders bij elkaar komen en hun ervaringen en verwachtingen uitspreken.

Pleegouders krijgen een begeleidingsplan waarbij ze advies en tips kunnen krijgen. Maar de Stichting streeft ernaar dat pleegouders zelf ook nadenken en met suggesties komen.

De Stichting Pleeggezinnen Centrale Suriname heeft een aantal criteria welke zij belangrijk vindt voor de verdere ontwikkeling van de kinderen, vooral om het verblijf binnen de pleeggezinnen gemakkelijker te maken.

- Er moet een goed, duidelijk en volledig behandelplan aanwezig zijn bij de aanmelding van de kinderen met daarin:
 - de geschiedenis (zo uitgebreid mogelijk) van het kind/gezin;
 - een goed observatieplan van het kind, waarin duidelijk het gedrag van het kind in het tehuis en hoe ermee is omgegaan binnen het tehuis beschreven is. Het liefst in gespreksvorm waarbij alle betrokken partijen bij elkaar komen.
- Er moet een beter en duidelijker beeld voor pleegouders neergezet kunnen worden alvorens de kinderen geplaatst worden, dit om misverstanden en terugplaatsing te voorkomen.
- Er moet voor een betere overdracht gezorgd worden tussen de tehuizen en de Stichting.
- Er moeten goed opgeleide leidsters met professionele kwaliteiten voor de kinderen zorgen.

Deze criteria heeft de Stichting opgesteld na het signaleren van een aantal problemen bij de plaatsing van de kinderen vanuit de tehuizen Stichting voor het Kind en Stichting Lotjeshuis-LSG in pleeggezinnen. Men signaleerde de volgende problemen.

- Na het plaatsen van een kind komt een ouder pas in beeld.
- De informatie die de Stichting krijgt over de kinderen van de tehuizen was erg summier:
 - de geschiedenis van de kinderen is niet bekend;
 - het verloop van de begeleiding van de kinderen binnen de tehuizen is onbekend;
 - er is geen behandelplan of observatieplan van de kinderen beschikbaar gesteld.

- Na het plaatsen van een kind in een pleeggezin kwamen de ontwikkelingsproblemen en gedragsproblemen van de kinderen onder de aandacht, waardoor het voorkwam dat kinderen werden teruggeplaatst in de tehuizen.
- Het contact tussen de Stichting en de tehuizen is niet optimaal waardoor de overdracht van de te plaatsen kinderen niet zonder problemen verloopt. Men krijgt onder andere heftige woordenwisselingen aan de telefoon.
- De directrice van de Stichting heeft van een aantal leidsters van Stichting Lotjeshuis-LSG vernomen dat ze het niet naar hun zin hebben binnen het tehuis en dat zorgt voor de nodige problemen, waarbij de directrice zich afvraagt in hoeverre de kinderen daaronder te lijden hebben.
- Ook heeft de directrice van de Stichting haar vraagtekens gezet bij de attitude van de directie van Stichting Lotjeshuis-LSG naar het personeel toe, maar ook naar de overige instellingen, waaronder de SPCS.
- De Stichting vraagt zich af waarom seksueel misbruikte gehandicapte kinderen of seksueel misbruikte kinderen met een geestelijke achterstand niet worden toegelaten binnen de Stichting voor het Kind. Bij de vraag wat er dan wel met deze kinderen gebeurt, krijgt de Stichting geen duidelijkheid.

Doordat de kinderen die worden aangemeld bij de SPCS nog vele vormen van ontwikkelingsproblemen en gedragsproblemen tonen, is het noodzakelijk de kinderen verder te begeleiden en te voorzien van een voor hen passende behandeling. Om hiervoor zorg te dragen ontwikkelt de Stichting verschillende vormen van begeleiding voor de kinderen waarbij de psychosociale hulpverleners zich richten op een aantal facetten van de ontwikkeling:

- de lichamelijke;
- de cognitieve;
- de sociale ;
- de emotionele.

De behandeling heeft twee doelstellingen:

- het behandelen van de gesignaleerde problematiek;
- het bevorderen van groei en ontwikkeling.

De Stichting Pleeggezinnen Centrale Suriname geeft aan te willen weten hoe de begeleiding van de kinderen van de Stichting voor het Kind en de Stichting Lotjeshuis-LSG eruit ziet. Ik heb de lezer in dit hoofdstuk kennis kunnen laten maken met de SPCS door te beschrijven wat de Stichting doet en hoe deze te werk gaat. In het volgende hoofdstuk ga ik de Stichting Lotjeshuis-LSG beschrijven en aangeven wat ik heb gezien, heb gehoord en heb meegemaakt tijdens mijn onderzoek daar.

Hoofdstuk 3

Stichting Lotjeshuis-LSG

Kinderen zijn onschuldig, wees daarom een beetje geduldig!

3.1. Inleiding

Dit hoofdstuk gaat over de Stichting Lotjeshuis-LSG. In dit hoofdstuk beschrijf ik de ontstaansgeschiedenis van het tehuis en een beschrijving zoals het er nu voorstaat omdat er veel veranderingen plaats hebben gevonden binnen het tehuis, waaronder de samenwerking met de Leo Stichting Groep in Nederland (LSG). Door middel van een organigram geef ik aan hoe het tehuis organisatorisch is opgebouwd. Ik beschrijf het doel en de doelgroep, de visie en de toekomstplannen van het tehuis, omdat er een verschil is tussen de toekomstplannen en de praktijk zoals deze er nu uit ziet. Ik beschrijf hoe de begeleiding van de kinderen eruit ziet, wat er ontbreekt aan deskundigheid en ook worden de oorzaken hiervan beschreven. Hiermee komen de tweede, derde en vierde onderzoeksvraag aan de orde (zie paragraaf 1.2).

Nu het tehuis is gaan samenwerken met de LSG, zijn er een aantal doelen die het tehuis nastreeft waar ik uitvoerig in dit hoofdstuk op inga. Vervolgens stap ik over op de praktijk en geef ik aan hoe ik de twee weken binnen het tehuis heb ervaren, wat ik heb gezien en heb gehoord daar dit belangrijke informatie is voor de opdrachtgever.

3.2. Ontstaansgeschiedenis

Stichting Lotjeshuis-LSG werd in 1967 opgericht toen mevrouw K. De Vries-Peters (de vrouw van wijlen meneer H.L. de Vries, toenmalige directeur van het Surinaamse bauxietbedrijf Suralco, later gouverneur van Suriname) en een aantal andere deelnemers van de YWCA in Suriname, besloten een tehuis voor ondervoede en verwaarloosde kinderen op te richten. Van het bedrijf van haar man kon zij een afgedankte loods bemachtigen en hiervan een klein 'guesthouse' maken. Zo is het project toen van start gegaan. Ze kreeg vooral veel giften van de YWCA, waarvan zij presidente was en waaruit ook veel vrijwilligers voor het tehuis geselecteerd werden. Ondanks dat de jaren zestig niet echt arme jaren waren, was het toch niet makkelijk om voldoende geld bij elkaar te krijgen. Er kwamen wel kleine en grote giften binnen, zowel in geld als in natura. Maar men moest er eindeloos om bedelen. Mevrouw K. De Vries-Peters kreeg al gauw hulp van Nassy-Chan (de vrouw van de bekende gouvernementsarts Dr. F.J. Nassy) en van mevrouw Ferrier-Vas (de vrouw van de latere gouverneur en president Dr. J. Ferrier. Er werden bijna constant 40 kinderen gedurende kortere of langere tijd verzorgd en het werk breidde zich steeds meer uit. Door slechtere economische omstandigheden was het idee om een winkeltje voor de verkoop van tweedehands kleding te beginnen, een uitkomst. Het personeel kon nu ook betaald worden uit de inkomsten van het winkeltje, dat de naam 'De Rode Plumeau' kreeg.

Ook vanuit Nederland kreeg het kindertehuis steun. Mevrouw Janny Koopsen uit Leusden zamelde kleding in en schreef instanties aan voor grote en kleine bedragen. Daardoor kon het tehuis betaalde krachten aantrekken en de kinderen goed opvangen. Helaas liep in de jaren tachtig en negentig de bijdragen van de Surinaamse overheid fors terug, waardoor men erg weinig had aan deze bedragen. Ondanks alles bleef het Lotjeshuis draaiende.

Het Lotjeshuis is genoemd naar een dienstmeisje van mevrouw de Vries die Lotje heette. Ze kreeg 16 kinderen van verschillende mannen en ze verwaarloosde ze zo dat ze steeds naar het ziekenhuis moesten. Ze werden daar geholpen, maar korte tijd later kwamen ze daar weer terecht. Uiteindelijk stierven de kinderen van Lotje. De behandelende arts van haar laatste kindje deelde de zorgen van mevrouw de Vries en vroeg haar of ze wilde nadenken over de oprichting van een kindertehuis voor moeders die niet goed voor hun kinderen konden zorgen. De kinderen konden dan in een vroeger stadium opgevangen worden en de kans dat ze dan

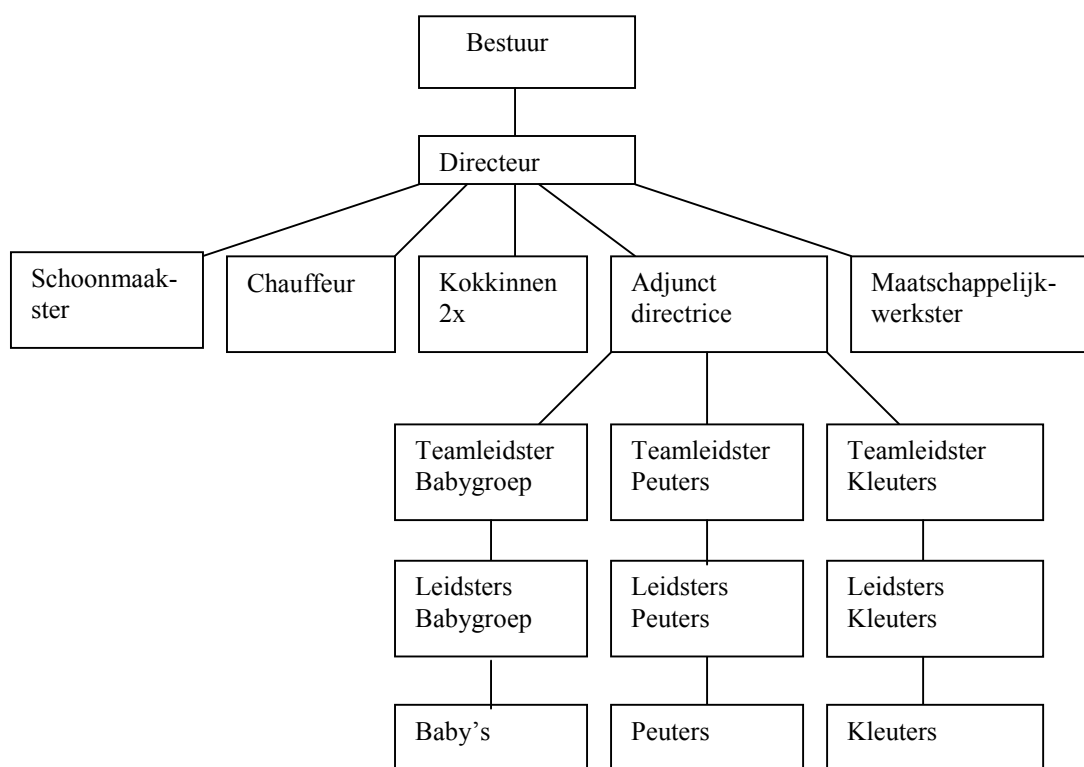
zouden overlijden was veel kleiner. Zo kwam dus het idee voor het kindertehuis, maar helaas hebben de kinderen van Lotje er niet van kunnen profiteren.

3.3. Stichting Lotjeshuis-LSG zoals het er nu voor staat

Het voormalige Lotjeshuis werd beheerd door de Stichting 'het Lotjes Huis in Paramaribo'. Dit bestuur heeft altijd heel hard moeten werken om het tehuis draaiende te houden en omdat de bijdragen van de overheid langzamerhand volledig ophielden, werd het steeds moeilijker om het tehuis draaiende te houden daar men geheel afhankelijk werd van liefdadigheid van mensen en donateurs. Zicht op verbetering was er niet en om toch de continuïteit van het tehuis veilig te stellen is men gaan samenwerken met de Leo Stichting Groep (LSG) uit Nederland. De LSG financiert en begeleidt diverse projecten in de Surinaamse en Nederlandse samenleving en is één van de grootste organisaties die werkzaam is op het gebied van de jeugdzorg. In december 2003 is de Stichting 'het Lotjes Huis in Paramaribo' overgenomen door de Stichting Lotjeshuis-LSG. Tevens is er een nieuwe stichting opgericht, namelijk de Stichting 'Steun Lotjeshuis-LSG Suriname' waarin het kapitaal van de oude stichting is ondergebracht. Deze stichting steunt met name binnenkomende gelden en inkomsten uit het beheer van het winkeltje 'De Rode Plumeau' het Lotjeshuis. Tevens heeft de Leo Stichting Groep Nederland gevraagd aan dit bestuur om plaats te nemen in de nieuw te vormen Raad van Advies om gebruik te kunnen blijven maken van hun plaatselijke kennis en expertise. De samenwerking met de Leo Stichting Groep is ter bevordering van de toekomst van de Stichting Lotjeshuis-LSG, waarbij gedacht wordt aan de volgende factoren:

- aan de verzorging van de kinderen;
- aan de opleiding en begeleiding van het personeel;
- aan ondersteuning op bestuurlijk en organisatorisch vlak;
- aan een nieuw en gedeeltelijk verbouwd pand.
- op dit moment heeft de LSG twee medewerkers in Suriname gestationeerd. Het personeel krijgt extra scholing en zoveel mogelijk financiële zekerheid. Tevens is er een maatschappelijk werkster werkzaam die van elk kind een uitgebreid dossier samenstelt.

Organigram Stichting Lotjeshuis-LSG

3.4. Doel van Stichting Lotjeshuis-LSG

Stichting Lotjeshuis-LSG stelt zich ten doel opvang en begeleiding te bieden aan jonge kinderen die worden bedreigd in hun ontwikkeling. Behalve opvang en verzorging van de kinderen wil de Stichting in haar aanpak expliciete aandacht geven aan eventueel ontstane ontwikkelingsachterstanden. De positie van de ouder wordt gerespecteerd en de ouder wordt dan ook waar mogelijk bij elke beslissing ter verbetering van de opvoedingssituatie aangaande het kind betrokken. Wanneer er geen verbetering mogelijk is, streeft zij naar een gezamenlijke keuze voor een andere opvoedingsplaats.

3.4.1. Visie van het Lotjeshuis-LSG

De ontwikkelingspsychologie en de praktijk leert dat het gezin van herkomst en de daarbij horende culturele waarden en normen, een belangrijke rol spelen in de ontwikkeling van de zelfbeleving van een kind. Om deze reden wil de Stichting de oorspronkelijke opvoedingssituatie zodanig herstellen, dat de bedreiging van het kind wordt opgeheven. Wanneer dat niet mogelijk blijkt, zal men zich inzetten om een vervangende opvoedingssituatie voor het kind te zoeken, in nauwe samenwerking met andere instanties in Suriname. Daarbij zal gestreefd worden naar een regelmatig contact tussen de biologische ouder (s) en het kind, die van meerwaarde voor het kind zal zijn. Het Lotjeshuis-LSG kijkt naar de ontwikkeling van kinderen vanuit een transactioneel model. Dat betekent dat men er vanuit gaat dat de ontwikkeling ontstaat in interactie met de omgeving. Een kind heeft in de verschillende leeftijdsfasen bijbehorende ontwikkelingsstaken. De ouders of opvoeders hebben opvoedingstaken, die mee veranderen met de fasen die het kind doormaakt. Het kind ontwikkelt zich in interactie met ouders, familie, omgeving en maatschappij. Vroege ondersteuning in problematische situaties, kan resulteren in een vermindering van problemen op latere leeftijd.

3.4.2. Doelgroep

In het Lotjeshuis-LSG verblijven kinderen in de leeftijd van 0-5 jaar. Er kunnen ongeveer 30 kinderen worden opgevangen. De kinderen worden vooral geplaatst door:

- de jeugdpolitie;
- ziekenhuizen.

Aanleidingen voor plaatsing in het Lotjeshuis zijn onder andere:

- ernstige ondervoeding;
- ernstige verwaarlozing;
- mishandeling;
- kinderen die langdurig alleen in huis verblijven;
- kinderen die geen onderdak hebben;
- ouders die op moment van plaatsing niet in staat zijn om voor hun kinderen te zorgen en er geen familieleden of betrokkenen in het netwerk zijn die de zorg kunnen of willen overnemen.

3.5. De toekomstplannen van Stichting Lotjeshuis en Leo Stichting groep

De Stichting heet de Stichting het Lotjeshuis-LSG, maar het tehuis wordt nog steeds beschreven als het Lotjeshuis en als ik het heb over het tehuis, is het dus Lotjeshuis. Wanneer ik de Stichting bedoel, benoem ik het in dit verslag als Stichting Lotjeshuis-LSG.

De Stichting streeft ernaar de kinderen zoveel mogelijk aandacht te geven die ze te kort zijn gekomen. De kinderen zijn verdeeld in drie groepen afhankelijk van hun leeftijd. Zoals uit de organigram blijkt is er een baby-, peuter- en kleutergroep. Met de komst van de Leo Stichting Groep wordt ernaar gestreefd binnen de Stichting actiever te werken met een

stimuleringsprogramma om de ontwikkelingsachterstanden van de kinderen te verminderen. Andere belangrijke aandachtspunten zijn de voeding en de hygiëne van de kinderen. In samenwerking met een voedingsdeskundige wordt het menu van de kinderen zoveel mogelijk aangepast op de behoeften van de kinderen.

Er wordt hard gewerkt aan het ontwikkelen van een perspectief voor de kinderen na het tehuis, zodat ze sneller uit het tehuis kunnen worden geplaatst vanaf hun zesde jaar. Vaak is het moeilijk voor de ouders om de kinderen een veilige en gezonde basis te geven, vanwege het tekort aan geld of het ontberen van een woning. Een alternatief is het plaatsen van deze kinderen in Surinaamse pleeggezinnen.

3.5.1. De middelen van het Lotjeshuis

Het lotjeshuis is voor de dagelijkse voeding voor een groot deel afhankelijk van donateurs. Zij verstrekken brood, melk en soms ook fruit en groenten. Dit is echter niet voldoende om de kinderen goed te voeden. Tevens zijn er particuliere donateurs die andere voedingsmiddelen doneren, zoals bijvoorbeeld babyvoeding, speelgoed en kleding. De Leo Stichting Groep vult eventuele tekorten aan.

3.5.2 Het stimuleringsprogramma van het Lotjeshuis

De vroegkinderlijke ontwikkelingen stimuleren met het Portage-programma.

In het Lotjeshuis verblijven kinderen die meestal uit situaties komen, waar onvoldoende aandacht kon zijn voor de algehele ontwikkeling van het kind. Tevens zijn er kinderen die vanaf de geboorte extra aandacht en stimulatie nodig hebben om een 'leeftijdsadequate' ontwikkeling door te maken. Veel kinderen in het Lotjeshuis vertonen achterstanden op één of meerdere ontwikkelingsgebieden. De achterstanden lopen sterk uiteen. Het ene kind heeft vooral een achterstand op motorisch gebied: het is bijvoorbeeld laat met kruipen en staan. Het andere kind loopt weer achter op het sociaal-emotionele vlak: het speelt het liefst alleen en maakt weinig contact met anderen.

Vroegtijdig opsporen en signaleren van problemen in de vroegkinderlijke ontwikkeling biedt de mogelijkheid om tijdig hulp te verlenen. Hiervoor is echter ook een passend interventieprogramma noodzakelijk.

In het Lotjeshuis is gekozen voor het Portage-programma. Het Portageprogramma is oorspronkelijk ontwikkeld in de VS, in het plaatsje 'Portage'. In meer dan 100 landen wordt er gewerkt met dit programma, met name in achterstandswijken. Dit programma wordt ook in Suriname reeds geruime tijd gebruikt waarbij er positieve ervaringen mee zijn opgedaan. Organisaties zoals het Medisch Opvoedkundig Bureau (MOB) en de vroege stimulatiecrèche werken er al verscheidene jaren mee. Het MOB verzorgt ook trainingen over het werken met het Portageprogramma. Het Portageprogramma bestaat uit verschillende onderdelen. Er is een checklist met de vaardigheden welke een kind op een bepaalde leeftijd moet leren, zodat er sprake kan zijn van een leeftijdsadequate ontwikkeling. Tevens is er een boek ontwikkeld met stimulatiespellen, dat correspondeert met de verschillende vaardigheden.

In het Lotjeshuis zijn in samenwerking met de teamleiders aangepaste c.q. vereenvoudigde checklisten ontwikkeld. Afhankelijk van de leeftijd van het kind kunnen de leiders op de verschillende leeftijdsgebieden de checklist invullen (scoren op ja/nee). Tevens wordt er direct aangegeven welk spel gedaan kan worden om die vaardigheid te stimuleren. De ingevulde lijsten worden goed bewaard. De bedoeling is dat zij tevens worden opgenomen in het dossier van het kind en dat de ouders of pleegouders hier een kopie van ontvangen.

Op de maandelijkse teamvergaderingen worden steeds 3-4 kinderen besproken wat betekent dat ieder kind na drie maanden opnieuw wordt bekeken. Het beeld van het kind en de daarop aansluitende begeleiding kan waar nodig bijgesteld worden. Zo ontstaan er een observatie en

begeleidingsproces, waarbij de interactie tussen de groepsleidsters en de kinderen steeds belangrijker wordt.

Het interventieprogramma is een middel en moet niet als een doel op zich gezien worden, wat inhoudt dat het programma altijd in beweging is. Daarbij kan gedacht worden aan veranderingen die aangebracht moeten worden bij de vaardigheden, omdat de doelgroep/hulpvraag verandert. Het kan ook zijn dat er meer met ouders gewerkt wordt en dat er in de thuissituatie op andere vaardigheden gelet moet worden dan de vaardigheden waar er in het tehuis op gelet wordt. Het aanbrengen van veranderingen moet zoveel mogelijk gezamenlijk gedaan worden. De teams kunnen aangeven wat zij meer in de methodiek terugzoeken, de maatschappelijk werkster kan aangeven wat zij nodig heeft bij de begeleiding van ouders, de coördinator voegt aandachtspunten toe enz. Hoe meer mensen hun aandeel kunnen leveren aan de methodiek, hoe beter deze geaccepteerd en gevolgd wordt en dat komt uiteindelijk ten goede aan de kinderen.

Het Portageprogramma is onderdeel van de dagelijkse routine. De stimulatie van de kinderen vindt voor een groot deel gedurende de dagelijks bezigheden plaats. Dit kan zijn tijdens het baden, het aankleden, eten en spelen van de kinderen. Daarnaast is er op verschillende momenten van de dag de mogelijkheid om extra aandacht aan een kind te geven.

Veel staat of valt met een duidelijke dagelijkse routine op de groep, waarin de taken van de groepsleidsters staan omschreven, die horen bij het tijdstip van de dag.

Wanneer deze basis door een ieder wordt gevolgd, krijgt de extra stimulatie bijna vanzelfsprekend een plek. De dagelijkse routine biedt een kind houvast door de structuur.

Wanneer er weinig met de methodiek gebeurt, rammelt er meestal iets in de dagelijkse routine. De beschrijving van de dagelijkse routine zal dan ook regelmatig in de teamvergaderingen besproken moeten worden en waar nodig bijgesteld. Ook hier geldt dat het gezamenlijk beschrijven/ontwikkelen draagvlak bevordert, maar er ook voor zorgt dat degene die het uitvoeren het trouw blijven doen. De leidsters weten uit ervaring vaak het beste, wat het meest efficiënt en praktisch werkt.

3.5.3. Groeps- en groeiprocessen in het Lotjeshuis-LSG

Wil men een methodiek en werkwijze gezamenlijk ontwikkelen, dan vraagt dat ook visieontwikkeling van de teams. Het ontwikkelen van een eigen visie/mening over zichzelf, de positie als leidster of teamleidster en datgene wat men wil bereiken, is feitelijk een bewustwordingsproces. Zeker daar waar er veel verandert in de organisatie en werkwijzen, ontstaan nieuwe ontwikkelingsprocessen. Deze processen vragen veel tijd, veel praten over kinderen en opvoeding en praten over de eigen normen en waarden. De teamvergaderingen zijn uitgelezen momenten om dat te doen. De processen worden gekenmerkt door fasen.

Over het algemeen ontdekken mensen eerst wat ze niet willen en waar ze het niet mee eens zijn. Vanuit deze positie ontdekken mensen wat ze dan wél zouden willen.

In de daarop volgende fase kunnen mensen vaak zelf oplossingen en suggesties aandragen.

Deze interactie zal altijd onderdeel moeten zijn van iedere werkwijze. Het ontwikkelingsproces van het team, bepaalt mede wat er aan de kinderen geboden kan worden.

In de praktijk zien we dan ook dat het ene team zich sneller kan ontwikkelen dan het andere team. De positie en de attitude van de teamleidsters als rolmodel, is daarbij van groot belang.

De teamleidsters sturen, stimuleren, leggen werkwijzen uit, herhalen, komen terug op afspraken enz. Zij hebben op hun beurt ook ‘voeding’ en ondersteuning nodig vandaar dat uitwisseling tussen teamleiderster, de maatschappelijk werker en de adjunct-directeur van wezenlijk belang is om een eenduidig beleid te voeren binnen het Lotjeshuis.

Binnen het tehuis is men nu bezig met (her) scholing om de leidsters bewust te maken van hun functioneren en hun handelen naar de kinderen toe. Men streeft ernaar de professionaliteit van de leidsters te verbeteren en te verhogen.

3.5.4. De verdere ontwikkeling van het beroepsprofiel

De Stichting Lotjeshuis –LSG heeft het streven om de leidsters die in het tehuis werkzaam zijn op een sociaal pedagogisch niveau te brengen. Deze functie is gericht op het, veelal in leefgroepverband, bieden van vrijwillige residentiële hulp, verzorging en opvoeding aan kinderen met lichamelijke, geestelijke, sociale en/of pedagogische problemen of stoornissen die hun ontwikkeling ongunstig beïnvloeden. De organisatorische setting is van dien aard dat de Pedagogische Medewerker bij de inhoudelijk meer complexe situaties een ‘direct’ beschikbare en bereikbare terugvalmogelijkheid heeft op een team, teamleider, maatschappelijk werker of een directielid, met wie toetsing van de in te zetten handeling mogelijk is. Onder inhoudelijk meer complexe situaties wordt verstaan het uitvoeren van complexe interventies, waarbij efficiënt en flexibel op snel veranderende situaties moet worden gereageerd. Het zwaartepunt ligt bij het bedenken van, werken met en het handelen volgens een combinatie van procedures of volgens procedures waarvoor (nog) geen standaarden of protocollen bestaan, in een kort tijdsbestek.

Het doel van deze functie is het zorgdragen voor een verantwoord leefklimaat voor de individuele of in een groep geplaatste kinderen, zodanig dat op basis daarvan de verzorging, opvoeding, begeleiding en behandeling optimaal tot hun recht kunnen komen.

De pedagogische medewerker ressorteert hiërarchisch onder de teamleider van het team, waarbinnen de functie is gepositioneerd. De pedagogische medewerker krijgt functionele aanwijzingen van de teamcoördinator en van de maatschappelijk werker. Tevens zal de pedagogische medewerker in voorkomende situaties stagiaires begeleiden.

3.5.5. Hoofdactiviteiten van de pedagogische medewerker

- het leiden en begeleiden van de groep kinderen in het dagelijks functioneren binnen het tehuis. Het onderkennen, interveniëren en begeleiden van het groepsdynamisch proces;
- het, samen met het team en andere disciplines onder verantwoordelijkheid van de adjunct-directeur, opstellen van hulpverleningsplannen en deze plannen vertalen naar voor de kinderen concreet te zetten stappen;
- het verzorgen, observeren, stimuleren, activeren, opvoeden, begeleiden en ondersteunen van de kinderen met gebruikmaking van individuele, groeps- en relatiegerichte methode;
- het volgen van de ontwikkeling van de kinderen alsmede het in dat verband signaleren van knelpunten ter bijstelling van het hulpverleningsplan;
- het organiseren en begeleiden van therapeutische en recreatieve activiteiten ter bevordering van het verzorgings-/opvoedingsklimaat en de individuele ontwikkeling van het kind in en vanuit de leefsituatie;
- het, in overleg met de maatschappelijk werker, onderhouden van oudercontacten en het met de ouders/verzorgers bespreken en tonen van mogelijkheden bij de verzorging en opvoeding van het kind;
- het onderhouden van contacten met scholen en eventueel externe instanties;
- het schriftelijk/mondeling overdragen, het in teamoverleg afstemmen van en rapporteren over verzorgings-, opvoedings- en organisatorisch relevante zaken ten aanzien van de groep en het individuele kind;
- het verrichten van, in het kader van de functie, huishoudelijke en administratieve werkzaamheden;

- het onderhouden van mentorschappen met een aantal in de leefgroep geplaatste kinderen;
- het deelnemen aan overlegvormen.

Dit betreft een functie op MBO niveau waarbij het bezitten van vaardigheden om kinderen te verzorgen belangrijk is. Kennis hebben van en inzicht hebben in groepsdynamische processen is in deze functie belangrijk daar het een grote groep kinderen betreft. Omdat er drie teams zijn is het dus ook nodig om in teamverband te kunnen functioneren. Tevens is het belangrijk om in deze functie kennis van en inzicht in opvoedingstheorieën, gedragstherapeutische technieken en de gangbare gedragsbeïnvloedinginstrumenten te bezitten, gezien de grootte van het takenpakket.

De pedagogische medewerkers dienen over de volgende specifieke functietekenen te beschikken.

- mondelinge en schriftelijke uitdrukkingsvaardigheden voor het rapporteren over het verloop van de hulpverlening;
- sociale vaardigheden, gericht op het inlevingsvermogen, motiveren en stimuleren van de kinderen waarbij gedragscorrigerend, -instruerend en -controleerend optreden van belang is;
- communicatieve vaardigheden voor het onderhouden van informatieve contacten met (pleeg) ouders/familie, scholen, externe instanties en dergelijke;
- activerend, intercultureel en klantgericht kunnen werken;
- creativiteit voor het aanbieden van activiteiten gericht op vrijetijdsbesteding;
- stressbestendigheid en improvisatievermogen zijn vereist bij interventie in crisissituaties.

De Stichting Lotjeshuis-LSG streeft ernaar om de teamleiders om te scholen tot teamcoördinatoren. De functie van een teamcoördinator is gericht op het aansturen van een team ten behoeve van de uitvoering op het bieden van vrijwillige residentiële hulp, opvoeding en verzorging aan kinderen met lichamelijke, geestelijke, sociale en/of pedagogische problemen of stoornissen die hun ontwikkeling ongunstig beïnvloeden, veelal in leefgroepverband. De organisatorische setting is van dien aard dat de teamcoördinator bij de inhoudelijk meer complexe situaties structureel geen direct beschikbare en bereikbare terugvalmogelijkheid heeft op een team, een staffunctionaris of een directielid waardoor toetsing van de ingezette handeling slechts achteraf mogelijk is.

Het doel van deze functie is het zorgdragen voor een verantwoord leefklimaat zowel binnen het team als voor de individuele of in een groep geplaatste kinderen, zodanig dat op basis daarvan de verzorging, opvoeding, begeleiding en behandeling optimaal tot hun recht kunnen komen. De teamcoördinator ressorteert hiërarchisch onder de adjunct-directeur van de instelling, waarbinnen de functie is gepositioneerd. De teamcoördinator geeft onder directe verantwoording van de adjunct-directeur, sturing aan de teamleden.

De teamcoördinator verricht de werkzaamheden zoals weergegeven bij de pedagogisch medewerker, doch is daarboven structureel belast met coördinerende werkzaamheden dan wel werkzaamheden van inhoudelijk complexe aard. Het gaat om de volgende werkzaamheden.

1. Coördinerende werkzaamheden ten aanzien van een team van Pedagogische medewerkers, die worden gekenmerkt door de volgende taakonderdelen:
 - het zorgdragen voor en bevorderen van een goed samenspel tussen de leden van het team onderling, alsmede de relatie tot de kinderen;
 - het vertegenwoordigen van het team in overleg;

- het zorgdragen voor de dagelijkse planning en voortgang van de werkzaamheden binnen de behandelgroep middels een adequate personeelsbezetting en planning;
 - het toezien op de uitvoering van de zorgverlening en het bewaken en bevorderen van de kwaliteit en continuïteit op leefgroepniveau;
 - is functioneel verantwoordelijk voor het begeleiden van stagiaires;
 - het voorbereiden en voorzitten van het teamoverleg;
 - het begeleiden en inwerken van nieuwe medewerkers;
 - het verrichten van activiteiten in het kader van werving en selectie; bijwonen van sollicitatiegesprekken.
2. Werkzaamheden met inhoudelijk complexe kenmerken, zoals:
- het uitvoeren van complexe interventies, waarbij efficiënt en flexibel op snel veranderende situaties moet worden gereageerd. Het zwaartepunt ligt bij het bedenken van, werken met en handelen volgens een combinatie van procedures, of volgens procedures waarvoor (nog) geen standaarden of protocollen bestaan, in een kort tijdsbestek, zonder dat structureel direct terugval op of directe toetsing door een team, stafmedewerker of directie mogelijk is. Alleen toetsing achteraf is mogelijk.

3.6. De praktijk

De SPCS heeft aangegeven tegen welke problemen deze aanloopt waar het de Stichting Lotjeshuis-LSG betreft. Er volgt nu een beschrijving van het tehuis, de medewerkers en de kinderen zoals ik het heb ervaren, heb meegemaakt en heb gezien.

Na observatie, een meeloop periode van ruim twee weken binnen het Lotjeshuis en gesprekken met de leidsters, maatschappelijk werkster en de adjunct-directrice van het Lotjeshuis kan ik mijn bevindingen weergeven. Ik bespreek achtereenvolgens *de situatie omtrent de kinderen, de situatie omtrent de leidsters, de omgang met de kinderen en de leidinggevend en hun taken*.

3.6.1. De situatie omtrent de kinderen

In het Lotjeshuis werden in Januari 2004, 34 kinderen opgevangen en verzorgd in het tehuis, waarvan drie tussen de 6 en 8 jaar. Dit is geen vaststaand getal aangezien er soms dagelijks kinderen worden aangemeld en er ook eens kinderen vertrekken. De kinderen worden aangemeld door:

- de jeugdpolitie;
- ziekenhuizen;
- moeder/ouders/familieleden.

Situaties waarin de kinderen worden aangemeld zijn verschillend, een aantal voorbeelden.

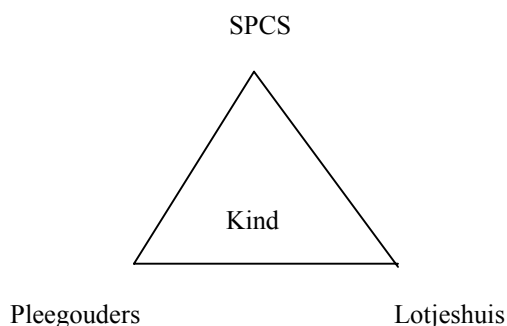
- Kinderen die vanuit het *ziekenhuis* worden aangemeld bevinden zich in een situatie waarbij vaak de moeders na de bevalling vertrekken, het kind achterlaten, geen contact meer opnemen en zelf ook niet bereikbaar zijn.
- *Familieleden* melden een kind aan wanneer bovenstaande situatie zich voordoet, maar in dit geval het kind bij deze familieleden is achtergelaten. Soms alleen om een paar dagen op te passen waarna moeder niet meer te bereiken is en zelf ook geen contact zoekt. Deze familieleden kunnen de zorg voor het kind niet aan, vaak betreft het een oma, en kloppen aan bij het tehuis voor hulp. Kinderen worden ook aangemeld wanneer ouders overlijden en overige familieleden niet voor het kind kunnen of willen zorgen.
- *Jeugdpolitie* meldt een kind aan na een melding door derden of nadat een kind op straat is gesignaleerd. Het betreft hier dan kinderen die verwaarloosd of mishandeld

worden, kinderen die ondervoed zijn geraakt en geen gezonde leefomgeving hebben (zwerfkinderen, onhygiënische thuissituatie)

- *Ouders* die hun kinderen aanmelden zijn het ouders die de opvoeding niet meer aankunnen. Ze hebben geen inkomen of woning of zijn verslaafd aan drugs/alcohol.

Wanneer een kind is aangemeld bij het Lotjeshuis en er ook verblijft wordt er contact opgenomen met het Bureau voor Familierechtelijke zaken (Bufaz) en de Stichting Pleeggezinnen Centrale Suriname (SPCS) om het kind daar aan te melden. Het kind verblijft in het tehuis totdat er een pleeggezin is gevonden via de SPCS, totdat de thuissituatie toelaat dat het kind weer naar huis kan of totdat het kind te oud is om in het tehuis te verblijven en binnen een bij de leeftijd passend tehuis geplaatst kan worden. Het kind kan naar de oude omgeving terug als de omstandigheden en de leefsituatie het toelaten. Tevens kan een kind naar de familie als de familie het kind wil en kan opvoeden. Mocht het kind binnen de familie worden opgevoed, dan geldt er als voorwaarde dat het familielid dat het kind onder zijn of haar hoede neemt en dus opvoeder wordt, de voogdij krijgt. De ouders moeten dan afstand doen van hun voogdijschap. Dit om te voorkomen dat ouders hun kind komen opeisen en de familie er niets tegen kan doen, omdat ouders het recht als voogd hebben.

Als er besloten wordt dat een kind naar een pleeggezin gaat vindt er eerst een gesprek met de pleegouders plaats over het kind. Het kind is bij dit gesprek niet aanwezig om vooroordelen van de pleegouders te voorkomen. Op basis van hetgeen de pleegouders van de SPCS te horen krijgen over het kind moeten ze hun keuze maken. De informatie die de SPCS aan de pleegouders verschaft, is informatie die afkomstig is van de maatschappelijk werkster van het Lotjeshuis. Wanneer een kind wordt geplaatst in een pleeggezin krijgen de pleegouders het kind te zien op het moment dat het kind gaat beginnen met de gewenningsfase. Dit houdt in dat het kind twee maanden gaat wennen bij de pleegouders. Na twee maanden vindt er een evaluatie plaats tussen de pleegouders, de SPCS en het Lotjeshuis waarin het kind centraal staat.

De knelpunten die er zijn worden besproken en als alle partijen het eens zijn vindt de officiële plaatsing van het kind plaats. Het voogdijschap is dan voor de Bufaz of de Mr. Huber Stichting (zie hoofdstuk 5)

Totdat het kind wordt geplaatst in een pleeggezin, terug kan naar de vertrouwde omgeving of bij familie terecht kan, wordt er in het tehuis voor het kind gezorgd. Het kind heeft onderdak, krijgt er eten, drinken, kleding, schoeisel en aandacht. De kinderen die er de leeftijd voor hebben gaan naar school en worden hierbij ondersteund vanuit het tehuis. Afhankelijk van het kind, de situatie van het kind en de ontwikkeling van het kind wordt

er binnen het tehuis gekeken of het kind medische of professionele hulp nodig heeft, bijvoorbeeld fysiotherapie of psychologische tests of dat het kind naar het Medisch Opvoedkundig Bureau (MOB) moet.

Bij het plaatsen en adoptie van de kinderen loopt de maatschappelijk werkster van het Lotjeshuis vaak tegen problemen aan. Een aantal voorbeelden hiervan zijn de volgende.

- Buitenlandse adoptie: het komt wel eens voor dat een kind is geadopteerd door bijvoorbeeld Frans-Guyanese ouders. Wanneer alles geregeld schijnt te zijn in Suriname, is dit in Frans Guyana nog niet het geval. Documenten waar de Surinaamse ambassade genoeg mee neemt, zijn over de Surinaamse grens niet voldoende om de adoptie voort te zetten. In dit geval gaat het om een afschrift van het vonnis dat het kindje is geadopteerd. De ambassade van Frans Guyana verwacht de officiële documenten die nog niet verwerkt zijn. Dit kan zes tot twaalf maanden duren. De ambassade in Suriname zet er geen vaart achter, dus dit kan betekenen dat het nog bijna een jaar duurt voordat dit kindje naar zijn adoptiefouders kan, terwijl de adoptie in feite rond is. Dit soort problemen worden opgelost door veel te bellen met de Surinaamse ambassade en vooral af te wachten. Wanneer de maatschappelijk werkster echter connecties zou hebben bij de Surinaamse Ambassade zou het een stuk sneller gaan.
- Verkrijgen van een geboorteakte is in de volgende gevallen erg moeilijk: het komt wel eens voor dat een kind niet is aangegeven bij het Centraal Bureau voor Burgerzaken (CBB), vooral bij kinderen die door de ouders zijn achter gelaten kort na de geboorte. Meestal is de moeder afwezig of verdwenen, waardoor het kind niet bij de CBB is ingeschreven, en zo volgens de wet niet bestaat. Ook komt het voor dat een moeder bevalt in het ziekenhuis onder een valse naam. Vooral de moeders die het zich financieel niet kunnen veroorloven en niet verzekerd zijn van medische hulp zien het als een uitweg om zo te bevallen. Het kindje krijgt zo een valse naam. Bij moeders die getrouwd zijn komt het voor dat de man verdwijnt voordat het kind geboren is. Zonder handtekening van de man heeft het kind officieel geen naam. Het komt vaak voor dat moeders een illegale status hebben en het kind zo ook een illegale status krijgt. In al deze gevallen is het moeilijk om geboorteakten op te vragen en te krijgen en de kinderen toch voor adoptie gereed te maken. Omdat de maatschappelijk werkster hier wel contacten heeft is het voor haar minder moeilijk om aan de geboorteakten te komen. Na een zoektocht naar de juiste gegevens kan ze de geboorteakten krijgen en krijgt het kind een (legaal) bestaan.
- De maatschappelijk werkster is vaak druk bezig ouders op te sporen die een vals adres hebben opgegeven. Het achterhalen van de juiste adressen is tijdrovend en soms blijkt de inspanning tevergeefs.
- In het Lotjeshuis is er één jongen die lichamelijk en geestelijk gehandicapt is en hij heeft gehandicaptenzorg nodig. De wachtlijsten hiervoor zijn echter zo lang dat hij nog vier jaar moet wachten voordat hij de zorg krijgt die hij verdient. De gehandicaptenzorg in Suriname is zeer slecht geregeld zodat het bijna onmogelijk is er een gehandicapt kind binnen te krijgen.

De maatschappelijk werkster geeft aan dat onder andere het aanvragen van dokterskaarten en bezoeken van specialisten voor de medische zorg van de kinderen wel goed verloopt.

3.6.2 De situatie omtrent de leidsters

Er werken 23 leidsters in het Lotjeshuis in januari 2004, inclusief de drie teamleidsters. Er wordt via drie diensten gewerkt binnen het tehuis:

- De ochtenddienst van 07:00 uur - 14:00 uur,

- De middagdienst van 14:00 uur - 21:00 uur,
- De nachtdienst van 21:00 uur - 07:00 uur.

Ten behoeve van de overdracht die plaats moet vinden tussen de wisselende diensten zijn de leidsters en teamleidsters een half uur eerder aanwezig in het tehuis. Na de overdracht kan de ene dienst naar huis en mag de andere beginnen. Tijdens de overdracht wordt ieder kind besproken en komen er eventuele bijzonderheden naar boven. Bij de overdracht zijn alle leidsters en teamleidsters aanwezig.

3.6.3. Het beroepsprofiel van de leidsters zag er tot nu toe als volgt uit.

De leidsters die in het Lotjeshuis werkzaam zijn zitten qua opleiding op een LBO niveau. Sommige leidsters hebben een zusteropleiding (van vroeger) afgerond en zijn ook als zuster werkzaam geweest. Tot ongeveer twee en een half jaar geleden kon een ieder bij het Lotjeshuis werken doordat het bekend was dat het geen aantrekkelijke en slecht betaalde baan was. De Sociale Dienst in Suriname verwees werkzoekenden door naar het Lotjeshuis en in het tehuis was men al blij met deze mensen omdat het niet makkelijk was leidsters voor deze functie aan te trekken. De leidsters houden zich beperkt bezig met de kinderen. Het bleef bij het voeden, kleden en baden. Van stimulerend spelen en aandacht geven waar nu wel naar gestreefd wordt was geen sprake. De kinderen werden vaak aan hun lot overgelaten en zelfs van de verzorging kwam niet veel terecht. Soms werden kinderen niet gebaad, kinderen werden geslagen, geschreeuwd en afgestoten. Van liefde naar de kinderen toe was bijna geen sprake. Het leek erop dat alleen de lievelingetjes van de leidsters aandacht en zorg kregen. De overige kinderen moesten met minder genoegen nemen.

Sinds de komst van de LSG, de nieuwe directeur, adjunct-directrice en maatschappelijk werkster wordt er getracht de verzorging van de kinderen en de rol van de begeleidsters daarin te verbeteren. Dit is terug te vinden in het beroepsprofiel dat vorig jaar is samengesteld (zie de paragrafen 3.5.4. en 3.5.5.).

Van professionele begeleiding en behandeling van de kinderen op maat is nog geen sprake. Omdat de leidsters direct verantwoordelijk zijn voor de verzorging van de kinderen en straks voor de begeleiding, heb ik meer aandacht besteed aan de beroepsprofielen van de leidsters.

Tijdens het observeren van de leidsters en de gesprekken die ik met hen heb kunnen voeren zijn de volgende onderwerpen aan bod geweest.

1. De verhoudingen en de sfeer binnen de instelling

De leidsters en de teamleidsters gaan op de werkvloer zodanig met elkaar om dat het voor de teamleidsters moeilijk is om gezag uit te oefenen en de leidsters naar behoren te sturen. Er is geen duidelijke lijn te trekken tussen een leidster en een teamleidster. De taak van de teamleidster wordt dan ook uitgevoerd door de adjunct-directrice. Die treedt best hardhandig op naar het personeel. Het uitvoeren van gezag gaat vaak gepaard met geschreeuw en hier en daar een belediging of een sarcastische opmerking naar de leidsters toe. Na een aantal bezoeken aan de SPCS en meegelopen te hebben bij Stichting voor het Kind ben ik van mening dat het ook anders kan. Met wat meer respect en geduld.

De gesprekken die ik heb gevoerd met de leidsters waren moeizaam daar ze snel geneigd zijn buitenstaanders te wantrouwen. Ik kon merken dat ik als één van de meiden werd behandeld daar waar het om gezelligheid ging. Wanneer het serieus werd en over het werk en functioneren ging, verliep het gesprek minder vlot en minder spontaan. Ik kreeg wel antwoord wanneer ik een vraag stelde doch moest ik vaak doorvragen naar wat er precies bedoeld werd. Na verscheidene moeizame gesprekken werd het mij duidelijk dat een aantal van de leidsters ontevreden zijn over het verloop van bepaalde zaken binnen het tehuis, waaronder de leiding. Dit speelt een grote rol binnen het Lotjeshuis. In de werksfeer was ook verdeeldheid te zien

die werd veroorzaakt door de problemen in de werkrelatie tussen de leidsters en de leiding. De ene groep kan erg goed communiceren met de leiding, ook al krijgen ze net zo hard kritiek wanneer ze iets niet goed doen. Deze groep kan wel met de feedback omgaan. Een andere groep meiden kan er niet mee omgaan en kwam wel eens voor zichzelf op, maar op een onhandige manier, waardoor de leidinggevende nog harder schreeuwde en de situatie op escaleren stond. Deze groep stond niet open voor feedback en beschouwde het als negatief. Dit zorgde voor boze gezichten en geroddel in de koffiekamer, in de babykamer of elders in en om het gebouw bij deze groep. Deze groep beschrijft de leidinggevende dan ook als ruw, streng, hard en ongevoelig. Deze groep geeft aan graag in het tehuis te werken, maar dat zulk gedrag voor een onprettige sfeer zorgt. In de omgang met de kinderen heb ik het kunnen opmerken aan het feit dat de leidsters dan ongeduldiger omgaan met de kinderen. Maar ook de omgang met de collega's wordt anders ondanks dat ze het goed kunnen vinden met elkaar en is samenwerken geen probleem. Er worden een aantal zaken betreffende het tehuis besproken met de leidsters, maar er wordt ze ook veel opgelegd. De veranderingen binnen het tehuis werd ze medegedeeld en wie zich er niet in kon vinden mocht vertrekken.

2. Eigen visie van de leidsters voor wat betreft het verzorgen van de kinderen

De meeste leidsters hebben zelf kinderen en zijn er van overtuigd dat hun manier van opvoeden ook op de werkvloer toepasbaar is. Meestal delen de teamleidsters deze mening, de manier van problemen aanpakken, of houden zich afzijdig van het werk van de ander zodat het vaak voorkomt dat het kind benadeeld wordt. Na het observeren van de leidsters moet ik toegeven dat het soms moeilijk is om de zelfbeheersing te behouden daar ze niet altijd luisteren en het beter denken en zeggen te weten. Er zijn zelfs leidsters die mij ervan hebben willen overtuigen dat slaan wel mag als een kind niet luistert, terwijl er duidelijk is gezegd dat er in het Lotjeshuis niet geslagen mag worden. Door een kind straf te geven zonder toegeeflijk te zijn heb ik bewezen dat het niet nodig is om te slaan en het helpt ook. Het feit dat sommige leidsters zelf moeder zijn wilt niet zeggen dat ze automatisch goede opvoeders zijn of niets meer hoeven te leren op het gebied van opvoeden. Een goede moeder staat open voor opvoedkundige adviezen. Maar ik kreeg niet van allemaal gelijk daar ze jaren werken in het Lotjeshuis, hun kinderen op de Surinaamse manier opvoeden en ik volgens hen de Nederlandse manier van opvoeden hanteer. Volgens hen zijn de Nederlandse kinderen verwend en doen ze vaak wat ze willen.

3. Hoe lang werkzaam en wat is er nu anders?

Sommige leidsters geven aan al jaren werkzaam te zijn in het tehuis en desondanks is er niet naar hun mening gevraagd bij de veranderingen die zijn opgetreden met de komst van de LSG of wat zij willen, verwachten of missen, terwijl er in het beroepsprofiel staat dat alles in overleg moet met hen die het werk moeten uitvoeren. Een aantal leidsters geeft aan dat het beter is zoals het nu gaat met uitzondering van wat er al eerder is besproken. De oude situatie was moeizaam en haast niet werkbaar doordat de zekerheid voor wat betreft inkomen, eten en dergelijke voor de kinderen ontbrak. Ook geven ze aan dat er van leidinggeven niet echt sprake was. De kinderen waren er volgens hen erger aan toe en de salarissen waren niet wat ze nu zijn, ook al verdienen ze nu ongeveer €100,- per maand. Veel is het niet als ze thuis ook nog kinderen moet verzorgen. De meiden willen vooral de sfeer en de verhoudingen met leidinggevende veranderd zien. Wat meer respect, meer overleg en een blijk van waardering zijn factoren die tot nu toe een gemis zijn.

4. Scholingsmogelijkheden.

Ondanks dat men binnen het Lotjeshuis gaat beginnen met interne scholingen geeft een aantal leidsters aan dat dit een tussenstap voor ze is daar ze bezig zijn met het volgen van een andere

en zelfs betere opleiding dan ze nu hebben afgerond. Welke opleidingen dit zijn hebben ze niet aangegeven om toch de anonimiteit te behouden. Ook zitten er leidsters tussen die aangeven naar Nederland te willen gaan om daar een beter betaalde baan te vinden en een goede opleiding te gaan volgen.

5. Wat is er leuk aan dit werk?

Bij het stellen van deze vraag is het antwoord eigenlijk altijd standaard. De leidsters vinden het leuk om met kinderen te werken. Maar het waarom is mij niet geheel duidelijk. De meeste van hen kunnen, gezien het lage opleidingsniveau, niet zo gauw beter betaald werk vinden. Verder is de sfeer met de collega's als gezellig te beschrijven. Maar een duidelijke opsomming bij de vragen die ik stel over vaardigheden, kennis en deskundigheid die leuk zijn om toe te passen bij de doelgroep krijg ik niet. Tevens mis ik de passie en liefde voor het werk en de doelgroep.

6. De omgang met de kinderen

De omgang van de leidsters met de kinderen wordt nu beter dan voorheen in de gaten gehouden, maar is nog niet helemaal zoals het hoort. Zoals eerder aangegeven missen sommige leidsters, belangrijker dan een diploma, de passie, warmte, genegenheid en onvoorwaardelijke liefde om dit werk te kunnen doen. Het slaan van een kind gaat vooraf aan het straffen, terwijl ik heb gedemonstreerd en ik heb het ook anderen zien doen, dat je alleen aan straffen al genoeg hebt. Als je deze kinderen straft ontnemen ze hetgeen ze graag willen en dat is de aandacht en de liefde voor dat moment. Dus op straf zetten is zelfs beter dan slaan, want thuis kregen ze ook een klap als het de ouders even te veel werd. Het is de bedoeling dat de kinderen leren, zien en ervaren dat het ook anders kan. Volgens de leidsters hoort het bij de Surinaamse opvoeding en hou je niet minder van een kind wanneer je het slaat, maar is het wel zo of is het een smoes om hun gedrag goed te praten? Ik heb leidsters onnadenkend zien slaan omdat ze het gedrag van een kind beu zijn, zonder eerst een waarschuwing. En wanneer ik vroeg wat het kind heeft moeten leren van die tik werd er dan ook gezegd dat het kind moet leren dat hetgeen het kind deed niet meer mag. En even later toonde het kind precies hetzelfde gedrag weer. Ik heb vervolgens laten zien bij hetzelfde kind dat tikken kreeg omdat hij zijn bed uitkwam terwijl hij moest slapen, dat ik hem zonder te slaan in zijn bed houd. Toen het kindje vervolgens zijn bed uitkwam omdat ik weg was bracht ik hem terug en zei streng dat hij erin moest blijven. Daarna bleef ik om het hoekje staan en wanneer hij een poging deed er weer uit te komen kwam ik weer te voor schijn en werd strenger in mijn praten, ik verhief mijn stem. Het kindje begon te huilen, maar bleef in zijn bed totdat ik besloten had hem eruit te halen. Het kostte veel tijd en energie, maar het is gelukt. En dat miste ik tijdens het observeren bij de leidsters: de tijd en energie die men nu eenmaal in een kind hoort te investeren. Sommige leidsters hadden er geen zin in. Ik schrik niet wanneer een kind ruw of hard wordt beetgepakt en op een stoel wordt neergezet. Ik doe het ook wanneer mijn kind echt niet luistert. Dat gebeurt in elke cultuur, ook in de Nederlandse cultuur, dus ik vond het een zwak argument dat Nederlanders hun kinderen zacht opvoeden en verwennen. Ik werd op dat moment als Nederlander beschouwd daar het goed uitkwam.

Zoals ik eerder aan heb gegeven is het ruw neerzetten of beetpakken van een kind op zichzelf niet erg, maar van één geval schrok ik en ik ben ook meteen naar de leidinggevende die er aanwezig was gestapt, na het toespreken van de persoon in kwestie. In de Surinaamse cultuur is het gebruikelijk baby's lekker te masseren met wat kokosolie na het baden. Ik zag een leidster een, in mijn ogen heel dun kindje, zoals er velen waren, oppakken om het lichaampje uit te rekken. Ze zette het kindje op schoot en begon ruw de handen ver over elkaar te trekken,

eerst over het buikje en vervolgens langs de rug. Ik kon gewoon de pijn van het kindje voelen dat dan ook begon te huilen. Vervolgens ging ze gewoon door met haar massage totdat ik kwaad werd en het kindje afpakte. Het kindje was helemaal slap geworden en kon even de armen niet bewegen en dat zorgde voor vermaak daar de leidsters erom begonnen te lachen. Na het kindje getroost te hebben, gaf ik het kindje aan de teamleidster die er gewoon bij zat en ging even later naar de leidinggevende. Die vond het net zo erg, maar had er niet meteen op gereageerd, maar besloot de dagen daarna op de babygroep te gaan kijken en nam als thema daarbij het omgaan met de baby's. Zoals ik al eerder heb aangegeven hebben sommige leidsters bepaalde lievelingetjes, waardoor ik heb kunnen zien dat de andere (vooral minder leuke) baby's werden verwaarloosd. Er werd minder met ze gespeeld, ze werden niet vaak opgetild of gestimuleerd met praten en mimiek. Wanneer dit wel gebeurde, ging het er erg ruw aan toe. Het kindje werd hard in het stoeltje gezet, deze moest dan leren zitten. Ze kregen na de anderen te eten en zo verliep het ook bij het verschonen en het baden. Ik heb dan ook aangegeven dat ondanks het feit dat elk kind er anders uit ziet of zich anders gedraagt, het recht heeft op liefde en aandacht. Ik heb tijdens mijn observaties mijn irritaties vaak laten blijken ondanks dat ik het goed kon vinden met de leidsters. Ik heb pas mijn mening gegeven, wanneer ik het goed kon beargumenteren en er geheel achter stond.

Ik heb gemerkt dat de grotere kinderen (peuters en kleuters) het vaak aantrekkelijker vonden om zich bij de leiding te begeven. Heel vaak waren ze bij de maatschappelijk werkster te vinden of bij het kantoor van de adjunct-directrice en de directeur. Ze kregen daar de nodige aandacht en vochten er soms ook om. Aan de kinderen was wel te merken welke leidsters zij lief vonden en daar trokken ze uiteraard meer naar toe.

De leiding werkt tot ongeveer vier uur soms langer. Ook komt het voor dat de leiding in de avonden binnenstapt. Zonder leiding in de buurt worden de kinderen verwaarloosd. Ze worden niet gebaad, niet in de gaten gehouden en eigenlijk aan hun lot over gelaten. Sommige baby's blijven heel lang in hun poepluiers, gaan tekeer en zitten uiteindelijk helemaal onder hun eigen poep en besmeuren zo nu en dan ook de muur. Zelfs wanneer de leiding er is worden de leidsters niet goed in de gaten gehouden en helaas moeten sommige leidsters in de gaten worden gehouden. Tijdens de overdracht moeten alle leidsters aanwezig zijn in het kantoor van de leidinggevende waardoor er niemand aanwezig is op de babykamer die niet in het zicht is. De baby- en peutergroep is goed te zien vanuit de kamer van de directeur. Ik heb wel eens meegemaakt dat er tijdens een overdracht nep haar, zakken en andere gevaarlijke spullen gewoon op de speelkleed van de baby's lag met de baby's erbij. Het werd allemaal wel weggehaald wanneer ik een leidster erop wees, maar er werd heel luchtig over gedaan. De leidster gaf dan aan dat het van een andere leidster is en zette het op het aanrecht waar de kinderen hun voeding moet worden klaargemaakt en klaar was ze.

Er werkt een vrijwilligster in het Lotjeshuis die zo nu en dan meehelpt met de kinderen. Veel doet ze niet en praten met de kinderen zit er helaas niet bij. Meest van tijd ziet ze of hoort ze hen niet en laat ze de kinderen hun gang gaan. Zelfs wanneer de kinderen bij haar hangen en vechten om haar aandacht krijgen ze geen reactie.

7. De leidinggevenden

In het Lotjeshuis zijn er twee leidinggevenden werkzaam, de directeur en de adjunct-directrice en een maatschappelijk werkster. De verhoudingen en de sfeer tussen deze drie mensen is als professioneel, vriendelijk en respectvol te beschrijven. Ze zijn erg hartelijk en staan open voor kritiek, afhankelijk van wie het komt en hoe het komt. Ondanks het feit dat de adjunct-directrice dient als direct leidinggevende van de leidsters, zijn de leidsters die niet tevreden zijn over de leiding, vaker te vinden op de kamer van de maatschappelijk werkster. De toon

en de sfeer tussen de leidsters en de maatschappelijk werkster is ook anders dan die met de adjunct-directrice. Dit geldt dan ook niet voor alle leidsters, maar wel voornamelijk voor de leidsters die het minder goed kunnen vinden met de adjunct-directrice. De maatschappelijk werkster heeft van zichzelf al een zachtere stem en schreeuwt niet. Zij is gemakkelijker in de omgang met de leidsters, staat open voor de verhalen van hen en heeft een lagere drempel voor het uitspreken van irritaties die de leidsters van tijd tot tijd willen uiten. Ik heb gemerkt dat ze de leidsters ook wel een beetje kan begrijpen en dat ze soms heel voorzichtig haar best doet om de adjunct-directrice te corrigeren bij foutief gedrag. De directeur heb ik niet vaak gezien, maar binnen het lotjeshuis heeft men respect voor hem en hij straalt ook een zekere mate van gezag uit. De sfeer tussen hem en de leidsters is vriendelijk te benoemen, maar ze blijven hem zien als een Nederlander en niet zozeer als één van hen.

8. De taken van de leidinggevenden

De maatschappelijk werkster is er niet voor de begeleiding van de kinderen, zoals ik in eerste instantie heb aangenomen. De maatschappelijk werkster heeft een adviserende en informerende rol naar de ouders van de kinderen toe. Verder vervult ze de rol van casemanager en regelt ze allerlei belangrijke ontbrekende documenten en noodzakelijke juridische zaken omtrent de kinderen zoals: geboorteaktes, dokterskaarten, de voogdij en het achterhalen van de geschiedenis van de kinderen. Om al deze werkzaamheden te verrichten werkt ze samen met de jeugdpolitie, Bufaz, Mr. Huber Stichting, rechtszorg, ziekenhuizen en de Stichting Pleeggezinnen Centrale Suriname. De maatschappelijk werkster gaat bij ouders op huisbezoek, houdt zich bezig met het plaatsen van de kinderen in een pleeggezin of het terugplaatsen in de eigen omgeving. Tevens heeft ze ook naar de leidsters toe een adviserende rol waar het de omgang met de kinderen betreft. De maatschappelijk werkster heeft één keer in de maand werkoverleg met de Bufaz en jeugdpolitie waarbij er steeds een aantal pupillen worden besproken. Tijdens deze bijeenkomsten komt de situatie van de kinderen aan de orde. Meestal zijn het nieuwe kinderen die besproken worden of kinderen waar de maatschappelijk werkster hierboven genoemde zaken voor heeft moeten regelen.

De adjunct-directrice houdt zich voornamelijk bezig met het functioneren van de begeleidsters en hun handelen naar de kinderen en naar elkaar toe. Zij verzorgt de benodigde cursussen/herscholing van de leidsters die gepaard gaan met coachen en motiveren van de leidsters. Tevens komt er een stukje observatie bij kijken en waar nodig brengt zij correcties aan. Als adjunct-directrice heeft zij de dagelijkse leiding en bepaalt o.a. welke familieleden er wel of niet bij een kind mogen en wat de kinderen horen te eten. Dit in overleg met een voedingsdeskundige en de leidsters, zowel op de baby- als op de peuter- en kleutergroep. Verder onderhoudt ze contacten met scholen en geeft ze aan wanneer de chauffeur van de instelling zijn diensten kan verlenen. Net als de maatschappelijk werkster heeft ze een informerende en adviserende rol naar ouders toe.

De directeur verzorgt en onderhoudt de externe contacten van het Lotjeshuis, zoals die met de donateurs en is een aanspreekpunt naar verschillende projecten en instellingen. Hij heeft de eindverantwoordelijkheid voor alles wat er in het Lotjeshuis gebeurt. Hij onderhoudt de contacten met Nederland en woont vergaderingen bij met onder andere LSG Nederland.

In dit hoofdstuk heb ik de toekomstplannen en de praktijk zoals ik die heb ervaren van Stichting Lotjeshuis-LSG beschreven. Ik ga dit ook doen in het volgende hoofdstuk waarin de Stichting voor het Kind wordt beschreven.

Hoofdstuk 4

Stichting voor het Kind

Kinderen hebben het recht om kind te wezen.
De volwassenheid duurt na hun 21^e de rest van hun leven.

4.1. Inleiding

In dit hoofdstuk ga ik het over de Stichting voor het Kind hebben. Hierbij beschrijf ik de ontstaansgeschiedenis van het tehuis en een beschrijving zoals het er nu voorstaat. Door middel van een organigram geef ik aan hoe het tehuis er organisatorisch uit ziet. Ik beschrijf het doel en de doelgroep, de visie en de huisregels van het tehuis. Na het theoretisch deel stap ik over op de praktijk en geef ik aan hoe ik de twee weken binnen het tehuis heb ervaren, wat ik heb gezien en heb gehoord daar dit belangrijke informatie is voor de opdrachtgever.

4.2. Ontstaansgeschiedenis

Begin jaren 70 werd er een tehuis opgericht aan de Awaradam, speciaal voor mensen die vanwege hun werk in het binnenland genoodzaakt waren hun kinderen achter te laten. Het bleek een goede oplossing te zijn voor deze mensen daar ze hun kinderen niet aan naaste familieleden of vrienden wilden of konden toevertrouwen. Aanvankelijk was dit de gedachte voor deze instelling. Nadat er een lezing was georganiseerd door een dame uit Nederland, voor het Korps Politie Suriname, die zich bezighield met voorlichting over Seksueel Misbruikte Kinderen, werd de belangstelling van de mensen in Suriname gewekt. Men constateerde dat er in Suriname dringend behoefte was aan een instantie die zich zou moeten bezighouden met de behandeling van seksueel misbruikte kinderen. Het pand aan de Awaradam werd zodoende hiervoor in gebruik genomen en zo is Stichting voor het Kind ontstaan en dit was speciaal voor seksueel misbruikte kinderen.

4.3. Stichting voor het Kind zoals het er nu aan toe gaat

Stichting voort het Kind is een residentiële instelling met twee centra, namelijk het crisishuis en de behandelhuis. Kinderen die niet opgevangen, beschermd en behandeld kunnen worden door het gezin, familieleden of door ambulante hulpverleningsinstellingen, kunnen in het behandelhuis opgenomen, begeleid en behandeld worden.

De Stichting vangt kinderen op die seksueel misbruikt zijn, geestelijk en lichamelijk mishandeld zijn en verwaarloosde kinderen. Er zijn jongens groepen van 0-13 jaar en meisjes groepen van 0-16 jaar.

De doelstelling van de Stichting is het behartigen van de belangen van het Surinaams kind in de meest ruime zin van het woord.

De Stichting heeft een aantal subdoelen.

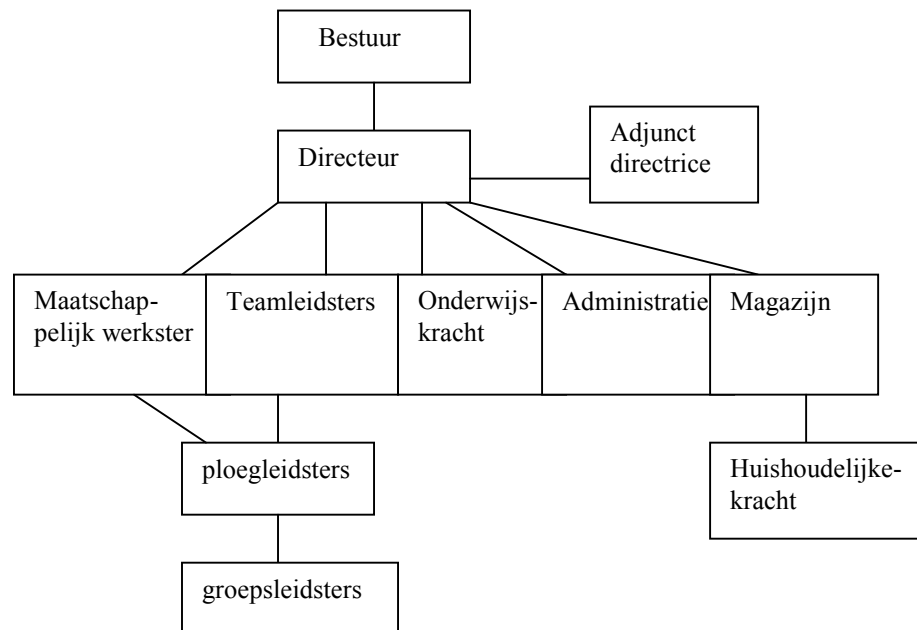
- Het bieden van onvoorwaardelijke steun, zorg en bescherming, waardoor het gevoel van veiligheid en vertrouwen bij het kind kan ontstaan.
- Het bieden van mogelijkheden om de traumatische ervaringen te kunnen verwerken door deze ervaringen en de bijbehorende gevoelens te benoemen, te (her) interpreteren en te uiten.

Er is binnen de crisisopvang, die maximaal vijf dagen duurt, een capaciteit van twaalf kinderen. De volgende kinderen kunnen niet geplaatst worden:

- zwangere kinderen;
- geestelijk of lichamelijk gehandicapte kinderen;
- zwerfkinderen.

De organisatiestructuur van de Stichting voor het Kind ziet er als volgt uit.

Organigram Stichting voor het Kind

4.3.1. Huisregels van de Stichting

Binnen de Stichting zijn er een aantal huisregels voor de diensten van de leidsters. Dit zijn regels waar de leidsters zich aan dienen te houden. Het gaat hier om de volgende regels:

- wat te doen bij de aanvang van een dienst;
- wat te doen bij ziekte;
- dat vergaderingen en intervisies verplicht zijn;
- hoe de taakverdeling eruit moet zien;
- voor elke dienst is er een verantwoordelijke aangesteld;
- de leidsters gaan na elke dienst evalueren over de dienst;
- er is een logboek waarin het gedrag van de kinderen en de sfeer worden beschreven;
- de kinderen mogen niet aan de telefoon, tenzij de maatschappelijk werkster hier toestemming voor heeft gegeven;
- er is een presentielijst voor de kinderen en de leidsters aanwezig;
- de kinderen mogen niet in vuile kleren rondlopen. Er zijn dan ook drie wasdagen in de week;
- als de kinderen van de dokter, jeugdzaken, een verhoor of een ander soort bezoek terugkomen, dient de dienstdoende leidster hier aandacht aan te schenken;
- er moet controle plaats vinden bij het poetsen van de tanden, douchen, het gebruiken van toiletartikelen waaronder deodorant, het kammen van de haren en de netheid;
- de tassen moeten worden gecontroleerd voordat de kinderen naar school gaan en wanneer de kinderen van school komen;
- van 15:00 uur tot 16:00 uur wordt er huiswerk gemaakt en de leidsters controleren de kinderen, stimuleren ze daarbij en overhoren hen;
- om 10:00 uur eten de kinderen brood, om 13:30 uur warm en om 19:00 uur weer brood. En ze krijgen nog drie tussendoortjes waaronder fruit en koek.

4.3.2. Activiteiten

Activiteiten die met de kinderen gedaan worden zijn onder andere de volgende:

- lezen van boeken;

- luisteren naar de radio;
- zingen;
- sport en buitenspel;
- gezelschapspelletjes spelen;
- handenarbeid;
- koken en bakken;
- één keer in de week vindt er een groepsspel plaats.

4.3.3. De taakomschrijving van de groepsleiding is als volgt omschreven.

- zij neemt deel aan het dagelijks leven van het kind, van het opstaan tot naar bed gaan;
- zorgen voor het handhaven van de normen voor de ontwikkeling van het lichaam;
- zorgen voor een gevoel van geborgenheid en veiligheid voor ieder kind in de groep;
- moedigen de kinderen aan bij het maken van schoolwerk en overige activiteiten;
- een actieve bijdrage leveren aan de zorg voor een aantrekkelijke en schoon leefmilieu;
- een objectieve waarneming en bereidheid hebben tegemoet te komen aan de emotionele behoeften van de kinderen;
- hanteren van regels en afspraken die in het team zijn afgesproken;
- organiseren en begeleiden van de individuele gesprekken met de kinderen;
- verzorgen van de observatie bij nieuw geplaatste kinderen;
- volledig voldoen aan hun taken als mentrix of achterwacht;
- nieuwsgierig zijn naar nieuwe methoden;
- verzorgen van verslaglegging;
- participeren in de praktijkbegeleiding bij hun begeleider.

4.3.4. Binnen de Stichting werkt men volgens vier fasen in de hulpverlening.

1. Doorbreken van het taboe.

In deze fase wordt het geheim rond het geweld doorbroken. Het kind vertelt wat er is gebeurd. Dit benoemen is in alle fasen van de behandeling belangrijk. Door het vertellen van de feitelijke gebeurtenissen ontstaat er ruimte voor de emoties omtrent het geweld, een belangrijke stap op weg naar verwerking. De rol van de hulpverlener is hierin ondersteunend. Daarnaast geeft ze ook uitleg over vragen van het kind en patronen binnen het gezin en de samenleving. De maatschappelijk werkster die gesprekken voert met ouders/verzorgers heeft in deze fase als taak om ze te confronteren met het verhaal van het kind om het zo te steunen met het doorbreken van geheimen.

2. Inzicht in overlevingsstrategieën.

Het gedrag dat het kind als reactie op de ervaringen met geweld laat zien, is vaak maatschappelijk gezien, ongewenst gedrag. Door het kind inzicht hierin te laten krijgen, kan dit gedrag veranderen.

3. Integratie van gevoel en verstand.

Inzicht in eigen patronen en overlevingsstrategieën is belangrijk in de verwerking van de traumatische gebeurtenissen. Inzicht alleen is niet voldoende. In de integratiefase wordt veel aandacht besteedt aan de gevoelens rondom het geweld. Ten tijde van de geweldservaringen hebben de kinderen zich vaak moeten afsluiten van hun gevoelens over het gebeurde, waardoor een scheiding tussen gevoel en verstand is ontstaan. Doel van deze fase is gevoel en verstand weer te integreren. Er wordt ruimte en aandacht gegeven aan deze gevoelens. Het kind wordt begeleid in het leren deze gevoelens te uiten op een veilige en constructieve manier. De vertrouwensrelatie met de hulpverlener en de

onvoorwaardelijke acceptatie van de gevoelens van het kind zijn in deze fase een absolute voorwaarde.

4. Experimenteren van en met nieuw gedrag.

Als het kind in staat is gevoel en verstand te integreren en het oude overlevingsgedrag los kan laten, kan er geoefend worden met nieuw gedrag. In deze fase is de leefgroep met de andere kinderen en de medewerkers van groot belang. Deze biedt een veilige plek voor de kinderen om oude gedragingen los te laten en de spanningen die dit oplevert, te bespreken en nieuw gedrag in de praktijk te brengen, te ervaren en te bespreken.

4.3.5. Nazorg

Als een kind vanuit het crisishuis of behandelhuis weggaat is er de mogelijkheid tot nazorg voor een periode van drie tot zes weken en daarna op afroep. Het kan zijn dat de maatschappelijk werkster nog enkele huisbezoeken brengt. Ook is het mogelijk dat het kind zelf nog komt voor gesprekken of therapie. Helaas stuit dit vaak op vervoersproblemen. Soms wordt de nazorg geregeld via andere instanties zoals het MOB of een particuliere psycholoog.

4.3.6. Ambulante begeleiding

De maatschappelijk werkster heeft op dinsdag en donderdag een spreekuur op Jeugdzaken. Dit spreekuur is bedoeld voor jongeren die niet opgenomen worden, maar wel ambulante begeleiding vragen in verband met seksueel misbruik. Soms wordt een kind voor een paar dagen opgenomen om de dader te pakken en de eerste verhoren te kunnen doen. Ouders vragen dan om ambulante begeleiding en hun kind wordt weer thuisgeplaatst zodra de situatie veilig is.

4.4. De praktijk

In deze paragraaf geef ik de praktijk van de Stichting weer en geef ik aan hoe ik het heb ervaren en heb geobserveerd.

Om binnen te komen bij de Stichting voor informatie is niet gemakkelijk voor onbekenden. Dit komt doordat de bescherming van de kinderen uiteraard altijd gewaarborgd wordt. Er is vrij veel verteld en ik heb ook om me heen kunnen kijken en mijn onderzoek verrichten, maar de vrijheid die ik had bij het Lotjeshuis was hier niet aanwezig, ik kon niet zomaar gaan en staan waar ik wilde. Wel heb ik dezelfde vriendelijkheid, openheid en gezelligheid ervaren.

4.4.1. De verhoudingen en de sfeer

De sfeer binnen deze Stichting is duidelijk anders dan binnen het Lotjeshuis. Er is heerst hier meer saamhorigheid en wederzijds respect tussen de collega's en de leidinggevenden. Er wordt hier ook één lijn getrokken en mensen delen dezelfde visie met elkaar. Ik kreeg bij elk gesprek, buiten de taken en verantwoordelijkheden, hetzelfde te horen over de Stichting en de leidinggevenden. Namelijk dat er eenheid heerst en dat er goed wordt samengewerkt om de kinderen te begeleiden. Men is zeer tevreden met de leidinggevenden en allemaal kunnen ze het vinden met de directeur, adjunct-directrice en de maatschappelijk werkster. Er wordt serieus gewerkt aan de toekomst van de kinderen en de toekomst van de Stichting. De leidsters hebben hier ook meer verantwoordelijkheid daar ze verantwoordelijk zijn voor meerdere kinderen, voor het handelen van elkaar (dit komt naar voren tijdens vergaderingen en intervisie) en de omgang met de kinderen. Hier is het de regel dat leidsters problemen die ze tegenkomen eerst zelf op lossen alvorens een leidinggevende te benaderen.

De onderwijskracht is verantwoordelijk voor de begeleiding van de teamleidsters. De maatschappelijk werkster en de teamleidsters zijn verantwoordelijk voor de begeleiding van de ploeg- en groepsleidster. Het ingewikkelde aan dit structuur is dat de onderwijskracht ook

de adjunct-directrice is en ook al is ze verantwoordelijk voor de begeleiding van de teamleidsters horen deze niet onder haar, maar naast haar. Een ploegleidster is tevens een groepsleidster. Na 16:00 uur ligt de verantwoordelijkheid bij de ploegleiders daar de leidinggevers meestal niet meer aanwezig zijn. Het streven van de Stichting is om een één op één situatie te creëren, maar daar is te weinig personeel voor en daarom is één leidster verantwoordelijk voor meerdere kinderen.

4.4.2. De situatie omtrent de kinderen

Zoals eerder aangegeven ligt de leeftijdsgrens van de kinderen bij de jongens op 13 jaar en bij de meisjes op 16 jaar. In februari 2004 waren tweeëntwintig meisjes van 6-15 jaar en drie jongens van 6-10 jaar. De leeftijdsgrens van de jongens ligt bij 13 jaar men vindt dat jongens ouder dan 13 jaar hyperactief zijn.

De jongeren die binnenkomen bij de Stichting weten al veel en hebben jaren van mishandeling achter de rug. Ze hebben alle fasen van hun kinderjaren overgeslagen of moeten overslaan.

4.4.3. De begeleiding

De aanmelding van de kinderen kan alleen geschieden door jeugdzaken, dit om veiligheidsoverwegingen en het hebben van een goede houvast om op terug te kunnen vallen. Kinderen mogen niet zomaar elders worden opgehaald. Het komt vaak voor dat er derden (buren, kinderen, school, familie) bellen om anoniem door te geven dat een kind wordt misbruikt of mishandelt en dan worden deze toch dringend geadviseerd om contact op te nemen met jeugdzaken. Als het kind eenmaal in de Stichting is opgenomen is er aangifte gedaan en is er dus een politie rapport en meestal ook een visum van de gynaecoloog beschikbaar waarin staat wat er is gebeurd. Het komt ook voor dat een kind op straat is gevonden en die wordt eventueel naar de arts gebracht om vast te stellen als het om seksueel of geestelijk misbruik gaat.

Binnen de Stichting zijn er twee afdelingen:

- de crisisafdeling;
- het behandelhuis (Awaradam).

4.4.4. Observatie

Wanneer het kind binnen is gebracht kijkt men naar welk gedrag het kind vertoont en welke vorm van mishandeling daarbij hoort. Er wordt een intakeformulier ingevuld door de dienstdoende leidster. Deze noteert persoonlijke gegevens van het kind, het kind wordt gewogen en krijgt vervolgens een rondleiding. De leidster legt de huisregels uit en stelt het kind voor aan de andere kinderen op de groep. Het kind krijgt te zien waar de slaapplek is en krijgt eventueel een crisispakket, bestaande uit zeep, een tandenborstel, tandpasta, handdoek, ondergoed en kleding.

De leidster is verantwoordelijk voor het observeren van het kind en let op de volgende factoren.

- De stemming van het kind,
- Het gedrag van het kind,
- Hoe het kind is binnen gekomen.

Deze observatie is nodig voor een totaal beeld. Wanneer het kind binnenkomt accepteert men alles wat het kind op dat moment wil. Het kind moet wel zelf douchen en mag niet aangeraakt worden. Een kind dat wel om seksueel getint aandacht of aanrakingen vraagt, dit kan ook door

lichaamstaal, wordt meteen afgeremd en de grenzen duidelijk gemaakt. Een kind dat net binnen is gekomen wordt tot aan het slapen gaan geobserveerd.

Op de crisisafdeling tevens observatieafdeling kan een kind maximaal zes weken blijven, dus ook na een paar dagen kan het kind alweer opgehaald worden. De eerste twee weken wordt het kind met rust gelaten. Het kind krijgt geen taken toegewezen, hoeft niet te werken en hoeft ook geen gesprekken te voeren. Het kind krijgt een definitieve observator aangewezen. De observator zorgt voor alle benodigdheden van het kind, zoals:

- kleding;
- schoeisel;
- eten/drinken;
- het opnemen van contact de maatschappelijk werkster;
- het voeren van gesprekken met de kinderen.

De gesprekken met het kind vinden twee maal per week plaats, na de twee weken, en het betreffen gesprekken van maximaal één uur waarbij het kind zelf het tempo aangeeft. De observant mag opbouwend te werk gaan, maar moet in de gaten houden of het kind er klaar voor is.

Wanneer het kind na de zes weken geestelijk en lichamelijk tot rust is gebracht neemt de onderwijskracht contact op met de school in verband met schoolwerk, wat het kind op school doet en hoe dat gaat. Vervolgens krijgt het kind binnen de Stichting onderwijs, maximaal drie uurtjes per dag. Daar men niet zeker is van de veiligheid van het kind gaat het kind om veiligheidsoverwegingen binnen die zes weken niet naar school of ergens buiten de Stichting. Het kind mag geen contact onderhouden met de buitenwereld daar deze nog erg kwetsbaar en beïnvloedbaar is. Zo is het ook haalbaar om een objectief verslag te maken van het kind zonder beïnvloeding van buitenaf. In het rapport wordt duidelijk wat de achtergrond van het kind is en de familie wordt in kaart gebracht. Aan de hand van de gesprekken met het kind, het politierapport, de observatie op de groep wordt alvast een beeld geschetst en een verslag samengesteld. Van hieruit wordt er gekeken in hoeverre het kind is getraumatiseerd en wat er moet gebeuren met het kind.

- Het kan zijn dat er besloten wordt het kind naar huis of naar ander familie te sturen als men dit veilig acht, na samenwerking met de familie. Het kind wordt dan ambulant begeleid. Dit houdt in dat de ouders/familie volledig meewerken en openstaan voor wekelijkse gesprekken, die plaats vinden bij jeugdzaken;
- Tevens kan men besluiten om binnen de Stichting verder te gaan met de begeleiding. Het kind verblijft dan binnen de Stichting;
- Ook is het mogelijk dat het kind, afhankelijk van de situatie, eerst met ambulant begint, maar uiteindelijk toch residentiële begeleiding moet worden. Dit betreft zaken die na enkele gesprekken toch te getraumatiseerd blijken voor ambulant dan op het eerste gezicht leek.

Besluit men verder te gaan met residentiële begeleiding dan wordt er een behandelplan gemaakt met een mogelijke tijdsduur afhankelijk van de mate waarin het kind getraumatiseerd lijkt. Het kan gaan om drie, zes, negen, twaalf of veertien maanden. Dit is echter slechts een streven daar er kinderen in de Stichting wonen die al vier jaar worden begeleidt. Een kind vertrekt pas wanneer de behandeling/begeleiding is afgerond.

Tijdens de begeleiding van de kinderen komt de begeleider met gedrag van het kind in aanraking dat als afwijkend beschreven wordt:

- depressiviteit;
- agressiviteit;
- teruggetrokkenheid;

- het hebben van zelfmoordneigingen;
- het vertonen van volwassen gedrag;
- het hebben van een minderwaardigheidscomplex;
- het uitschelden van andere kinderen en /of de leidsters.

Omgaan met dit soort problemen is erg moeilijk. Wanneer het probleem zich voordoet laat de begeleidster het voor wat het is, een kind krijgt de kans om zich te uiten. Daarna wordt er over gesproken met het kind en gaan de begeleidster en het kind samen kijken waar het probleem vandaan komt.

Na zes weken mag het kind één maal per week bezoek op zaterdag en het kind bepaalt zelf wie er op bezoek komt. Wanneer een kind bepaald wie er wel en niet mogen komen probeert men te achterhalen wat de reden is. Op dinsdag en donderdag worden er gesprekken gevoerd met de ouders. Meestal vindt dit plaats bij jeugdzaken in verband met de veiligheid van het kind en als men zeker weet dat het kind geen gevaar loopt kunnen de gesprekken in de Stichting gevoerd worden.

Als men het veilig acht, mag het kind waar het einde in zicht is en de Stichting mag verlaten, één dag met de familie weg. Bij terugkomst in de Stichting kijken de hulpverleners naar de reactie die dit bij het kind te weeg heeft gebracht. Als het goed is gegaan stapt men over op weekenden dat een kind naar de familie mag.

Wanneer een kind is weggeweest vindt er een gesprek plaats met het kind en de leidster waarin naar voren komt hoe het kind het weggaan heeft ervaren. Na een gesprek met het kind vindt een gesprek met de ouders/familie plaats. Gaan de weekenden goed dan mag het kind ook met feestdagen en vakanties naar huis totdat de behandeling erop zit. Dit houdt in dat zowel lichamelijk en geestelijk te merken is dat het kind weerbaar is gemaakt voor de maatschappij.

Kinderen die niet terug naar huis kunnen worden aangemeld bij de SPCS en deze start de procedure waarbij er naar een pleeggezin uitgekeken wordt. Voor deze kinderen wordt er geen behandelplan opgesteld, maar men stelt wel een observatieverslag samen.

4.4.5. Behandelhuis Awaradam

Wanneer er na een crisisopvang van zes weken blijkt dat het kind verdere begeleiding nodig heeft, gaat het kind naar het behandelhuis Awaradam.

Het kind komt met de benodigdheden, zoals kleding en het dossier, naar het behandelhuis. Van extra bescherming is geen sprake meer daar het kind toch weer zijn of haar leven moet oppakken. Het kind gaat weer naar school als blijkt dat alle papieren in orde zijn en krijgt ook taken binnen het tehuis. Tevens wordt er gestart met het contact met de familie waaronder regelmatig bezoeken van het kind. In principe wordt er samengewerkt met de ouder die de voogdij heeft.

De behandeling is, zoals reeds aangegeven, vooral gericht op het weerbaar maken van het kind zodat deze sterker de maatschappij kan betreden. Belangrijke thema's die in de behandeling voorkomen zijn de volgende:

- zelfrespect;
- positief denkbeeld;
- seksuele voorlichting;
- hygiëne;
- lichaamsverzorging.

Er zijn zowel algemene behandelpunten die verweven zijn in de manier van werken als specifieke punten voor elk kind. Deze punten hebben te maken met de geschiedenis van het

kind. Seksueel misbruik of andere vormen van geweld laten bij elk kind weer andere littekens achter. Het heeft te maken met de volgende factoren:

- de aard en de ernst van het misbruik;
- de duur en frequentie;
- de mate van verwantschap en leeftijdsverschil tussen slachtoffer en dader tijdens het misbruik;
- het gebruik van geweld en intimidatie.

Daarnaast zijn het karakter van het kind en de omstandigheden waaronder het kind is opgegroeid ook belangrijk. Vandaar dat elk kind eerst geobserveerd wordt om de geschiedenis en de problematiek helder te krijgen.

Binnen het hulpverleningsplan heeft men punten opgenomen die kunnen opvallen bij mishandelde kinderen en waar aandacht aan besteed moet worden voor het verwerkingsproces:

- schuldgevoel;	- claimedgedrag;
- angst;	- aandacht vragen;
- depressie;	- vervaagde rolgrenzen;
- lage zelfwaardering;	- pseudo volwassen kind;
- geringe sociale vaardigheden;	- verminderd vermogen tot zelf bepalen;
- onderdrukte woede/boosheid/agressie;	- concentratie;
- slechte lichamelijke verzorging en hygiëne;	- wantrouwen;
- jaloezie;	- geen of weinig weerbaarheid.

Tegenover bovenstaande punten staan leerpunten en punten bedoeld om de situatie van de kinderen te verbeteren:

- het kind moet structuur aangeboden krijgen;
- het kind moet seksuele voorlichting krijgen;
- het ego van het kind moet versterkt worden;
- het kind moet agressie en boosheid leren uiten naar...;
- het kind moet assertief leren optreden;
- het kind moet de waarheid leren spreken;
- het versterken van de opvoedingsrelatie;
- het kind moet wegneem gedrag afleren;
- het kind moet leren hoe om te gaan met emoties;
- het kind moet gewezen worden op het verantwoordelijkheidsgevoel.

In de crisisopvang mogen maximaal elf kinderen opgevangen worden en in het behandelhuis zijn dit er dertig.

Het is in het verleden voorgekomen dat kinderen weg zijn gelopen uit de Stichting. Deze kinderen zijn wel altijd teruggekomen. Na het voeren van gesprekken met de weggelopen kinderen werd duidelijk dat de kinderen het niet leuk vonden wanneer andere kinderen in de Stichting kwamen wonen en eerder weg gingen. Tevens gaven de kinderen als reden op dat ze naar huis wilden omdat ze hun moeders en/of familie misten. Tijdens deze gesprekken werd er goed naar de kinderen geluisterd, vervolgens werd er gekeken naar de reden dat er achter zit en werd de kinderen de gevolgen van hun gedrag duidelijk gemaakt, maar ook de gevaren op straat werd met ze besproken.

4.4.6. Situatie omtrent de leidsters

In februari 2004 zijn er binnen de Stichting zeventien leidsters werkzaam, inclusief twee temleidsters. De ene helft van de leidsters behoort tot de observatoren van de kinderen en de

andere helft is mentrix van de kinderen. Men streeft naar een twee op één situatie, dus dat elk kind een observator en een mentrix krijgt, maar daarvoor zijn nu nog te weinig leidsters werkzaam. Nu hebben een observator en een mentrix een aantal kinderen onder hun hoede. Het aantal werkjaren dat een leidster in de Stichting werkzaam is varieert, de ene leidster is al drie jaar in dienst, terwijl de ander er nauwelijks twee maanden is, maar dat neemt niet weg dat ze tevreden zijn met de situatie. Zoals in elke Stichting verdienen de vrouwen hier niet veel en in tegenstelling tot de Stichting Lotjeshuis-LSG, heeft de Stichting voor het Kind geen Nederlandse Stichting of een andere welgestelde Stichting die helpt waar nodig is.

4.4.7. Beroepsprofiel van de leidsters

De leidsters hebben verschillende opleidingsachtergronden, bijvoorbeeld MULO (vergelijkbaar met de MAVO), de kweekschool en de LBGO. Ook zitten er leidsters tussen die een opleiding tot leraar volgden of met de verpleegopleiding waren begonnen maar zijn afgehaakt. Gezien het feit dat er financieel niet veel te bieden is aan de leidsters heeft men geen opleidingseisen, maar wel eisen waar het gaat om vaardigheden en houding:

- het hebben van aandacht voor de kinderen;
- het geven van liefde aan de kinderen;
- het bieden van een luisterend oor;
- openstaan voor feedback;
- kunnen rapporteren;
- kunnen samenwerken;
- goede communicatieve vaardigheden;
- zelfstandig zijn en kunnen werken;
- het hebben van verantwoordelijkheidsgevoel;
- creatief zijn in werken en denken;
- een open houding naar de kinderen en collega's;
- geduldig en stressbestendig zijn;
- niet bevooroordeeld zijn;
- zelf initiatieven kunnen nemen.

Elke nieuwe medewerker wordt geselecteerd waarna er een intake/sollicitatieformulier wordt opgemaakt. Er volgen twee sollicitatiegesprekken waarbij een nieuwe medewerker zichzelf op papier moet verkopen. Er wordt altijd aan de nieuwe medewerker gevraagd of deze zelf ook seksueel misbruikt of op een andere manier mishandeld is. Dit is zeer zeker geen reden voor een afwijzing, maar het is wel de bedoeling dat deze medewerker dan door middel van supervisie extra begeleidt wordt bij het werken met deze doelgroep.

4.4.8. Intervisie en cursussen

De leidsters zijn verplicht mee te doen aan intervisie en de aangeboden cursussen te volgen. De intervisie vindt twee keer in de maand plaats met alle leidsters. Tijdens de intervisie worden er casussen besproken, maar ook problemen die men tegenkomt op de werkvloer met de kinderen en/of collega's. Ook worden er rollenspellen gedaan om een probleem beter te belichten en te laten zien hoe het opgelost/aangepakt kan worden. Foutieve factoren worden besproken en ook positieve ervaringen worden bespreekbaar gemaakt.

De leidsters zitten inmiddels wel op een sociaal-pedagogisch niveau mede door de cursussen die men verplicht is te volgen binnen de Stichting. Er komen twee maal per jaar professionals waaronder psychologen en therapeuten uit het buitenland (vaak uit Nederland) om een of meerdere cursussen te verzorgen en oplossingsmodellen te bieden.

Enkele voorbeelden:

- ontwikkelingsfasen van kinderen;
- ontwikkelingsstoornissen/afweermechanismen;
- psychosociale seksuele ontwikkeling;
- communicatie en Observeren;
- praten met kinderen;
- psychiatrische ziektebeelden;
- straffen en belonen;
- homoseksualiteit.

4.4.9. Kindbespreking

Er is iedere dinsdag een vergadering op de werkvloer over de kinderen. Bij deze vergadering zijn ook de adjunct-directrice die tevens onderwijskracht is, de maatschappelijk werkster en stagiaires aanwezig. Soms ook de directeur. Elk kind heeft een dossier met een dossiernummer. Elk kind wordt uitgebreid besproken en men gaat met z'n allen brainstormen over hoe verder. Ook wordt er besproken wat er is opgevallen tijdens de afwezigheid van een collega zodat deze collega meteen kan aangeven of het herkenbaar is voor haar. Men bespreekt dan hoe eraan te gaan werken.

4.4.10. Praktijkbegeleiding

Elke leidster krijgt maximaal twee keer in de maand praktijkbegeleiding als deze er behoefte aan heeft, maar ook als men vindt dat het nodig is. Deze praktijkbegeleiding wordt verzorgd door de directeur, de onderwijskracht of door de maatschappelijk werkster.

De teamleiders krijgen ook individuele praktijkbegeleiding met supervisie-elementen.

4.4.11. Stafvergadering

Wekelijks vindt er een stafvergadering plaats in voorzitterschap van de directeur. Hierbij zijn de twee teamleiders aanwezig, de maatschappelijk werkster en de adjunct-directrice.

4.4.12. De omgang met de kinderen

De kinderen worden allemaal met respect behandeld en het is de taak van de leiders om de kinderen te leren elkaar en de leiders ook respectvol te behandelen. Er wordt veel gesproken met de kinderen. Ook door middel van tekeningen maken, kleien en andere activiteiten probeert men informatie van de kinderen te krijgen. Het straffen van de kinderen komt zelden voor en wordt gezien als noodmiddel dat als laatste wordt ingezet. In het verleden is er een leidster ontslagen omdat deze de kinderen sloeg en de Stichting geeft duidelijk aan dat de kinderen niet geslagen mogen worden. Er worden veel afspraken gemaakt met de kinderen om zo te zorgen voor structuur in hun leven. Er wordt met de kinderen gesproken over school, vrienden en de dingen die de kinderen meemaken om zo nuttig om te gaan met de informatie die belangrijk kan zijn voor de begeleiding. Het is voor de kinderen belangrijk om geaccepteerd te worden en daarom is alles wat ze doen en zeggen belangrijk voor de leiders. De kinderen leren een eigen mening te krijgen, maar leren ook respect te hebben voor de mening van een ander. Er wordt wel eens geschreeuwd naar een kind wanneer het grensoverschrijdend gedrag vertoont en zich dus niet aan de regels en de afspraken houdt. De kinderen slapen maximaal met z'n tweeën op een kamer, het streven is dat kinderen alleen op een kamer slapen.

4.4.13. Leidinggeven en hun taken

De maatschappelijk werkster is al tien jaar werkzaam binnen de Stichting, ze is zelf begonnen als groepsleidster en heeft deze functie vier jaar uitgevoerd. Daarna is ze een jaar teamleider geweest. Na het volgen van verschillende opleidingen en cursussen kon ze binnen de

Stichting verder in de functie van maatschappelijk werkster en dat doet ze nu zo ongeveer vijf jaar. De maatschappelijk werkster voert gesprekken met de ouders en de familie van de kinderen. Ze neemt binnen 6 weken nadat een kind is aangekomen bij de Stichting contact op met de ouders of overige familie en met jeugdzaken. Ze gaat na hoe veilig het is om in contact te komen met de ouders of familie van het kind. Als de familie niet bekend is werkt de maatschappelijk werkster samen met overige instanties of anderen uit het netwerk van het kind. Tevens zorgt de maatschappelijk werkster samen met de teamleiders voor de begeleiding van de ploegleiders. Ook heeft de maatschappelijk werkster tot haar taak samen te werken met de volgende organisaties:

- Bufaz, dit in verband met voogdijzaken omtrent de kinderen,;
- de Stichting stop geweld, in verband met moeders die zelf ook mishandeld of misbruikt worden;
- de SPCS;
- SOS kinderdorpen, voor het doorplaatsen van de kinderen die uitbehandeld zijn;
- MOB, in verband met ambulante begeleiding en nazorg;
- jeugdzaken;
- LPI;
- Lotjeshuis;
- internaten;
- scholen en overige tehuizen.

De adjunct-directrice is tevens de onderwijskracht en pedagoog binnen de Stichting. Als adjunct-directrice is ze verantwoordelijk voor de inhoudelijke zaken op directie gebied. Ze is uiteindelijk verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding binnen de Stichting. Doordat ze ook andere functies bekleedt is ze daar wat meer mee bezig.

Als onderwijskracht is ze bezig met het opsporen van hiaten bij de kinderen. Ze houdt zich bezig met de dingen die niet goed lopen en gaat na of het te maken heeft met seksueel misbruik of iets anders. Wanneer ze haar vermoedens heeft laat ze de kinderen testen. Ze probeert zoveel mogelijk problemen te verminderen dan wel op te lossen. Ze is bijvoorbeeld bij kinderen met seksueel getint gedrag niet bezig om hen het af te leren daar ze van mening is dat dit niet mogelijk is, omdat een kind het al heeft ervaren. Wel leert ze de kinderen hoe ze ermee om kunnen gaan, bijvoorbeeld door ze voorlichting te geven en te leren zichzelf te bevredigen.

Ook begeleidt ze de kinderen elke dag individueel met hun schoolwerk en bespreekt ze het gedrag van de kinderen en hun prestaties met de school. Ze stelt de programma's samen met leerkrachten op en de achterstanden van de kinderen bespreekt ze met de leiders.

Tevens verzorgt ze trainingen en intervisies. Ze houdt zich bezig met voorlichting naar buiten, ze geeft trainingen op scholen aan leerlingen, in buurthuizen, bij de politie, in het ziekenhuis aan het personeel en aan pedagogische studenten. De informatie die ze geeft heeft te maken met het signaleren en herkennen van kinderen die in problemen zitten, ze informeert luisteraars en laat ze weten wat ze wel en niet moeten doen bij deze kinderen.

Als pedagoog houdt ze zich bezig met het begeleiden en sturen van de teamleiders bij het uitvoeren van hun taken, het begeleiden van de kinderen en leert de leiders hoe ze observaties kunnen interpreteren. Ze woont rechtszaken bij en steunt de kinderen in de rechtszaal wanneer ze met hun ouders geconfronteerd worden.

De directeur houdt zich bezig met de manier waarop de Stichting naar buiten wordt gebracht bij onder andere donateurs en samenwerkende instanties op directie niveau. Tevens houdt hij zich bezig met vergoedingen die nodig zijn van de regering. Ook hier is de directeur het aanspreekpunt voor derden en uiteindelijk verantwoordelijk voor de Stichting. Het bijwonen

van bestuurlijke vergaderingen en verantwoording afleggen aan het bestuur horen ook bij zijn takenpakket.

4.4.14. Moeilijkheden

De Stichting is voor een groot deel afhankelijk van subsidies van donateurs, dit is echter niet voldoende. Het is heel moeilijk om de Stichting draaiende te houden daar er haast geen geld is voor het uitbetalen van de salarissen van de leidsters.

In dit hoofdstuk heb ik de huisregels van de Stichting voor het Kind en de praktijk, zoals door mij ervaren en geobserveerd, beschreven. In het volgende hoofdstuk beschrijf ik de instellingen waar de Stichting voor het Kind en de Stichting Lotjeshuis mee samenwerken.

Hoofdstuk 5

Kinderen zijn er niet
maar even. Ze zijn een
geschenk voor de rest
van ons leven!

Samenwerking met andere instanties.

5.1 inleiding

Zoals reeds aangegeven wordt er vanuit het Lotjeshuis en de Stichting voor het Kind onder andere samengewerkt met de Bufaz, jeugdpolitie, rechtszorg, Mr. Huber Stichting, SPCS, ziekenhuizen en CBB. Er zijn wel meer instanties waarmee men samenwerkt zoals beschreven in het vorige hoofdstuk, maar ik beschrijf nu de instanties die ik heb bezocht. Ik zal kort toelichten wie ze zijn en wat ze doen, met uitzondering van de SPCS daar deze al uitgebreid aan de orde is geweest. Ik vind het belangrijk om deze informatie te geven daar het gaat om het netwerk van de kinderen. Er wordt in dit hoofdstuk geen onderzoeksvraag besproken.

5.2. De instellingen

5.2.1. Bufaz

Het Bureau voor Familierechtelijke Zaken (Bufaz) was voorheen de Voogdijraad. Deze is in 1907 in het leven geroepen. In 1983 is de naam veranderd in het Bufaz. Ondanks de nieuwe naam staat het Bureau nog steeds bekend als de Voogdijraad. Een ieder die zich zorgen maakt over de opvoeding en verzorging van minderjarigen of die kan aantonen dat er niet is voorzien in het gezag over een minderjarige, kan daarvan een melding doen bij het Bufaz. Het Bufaz gaat vervolgens onderzoeken of er een maatregel ten behoeve van kinderbescherming dient te worden overwogen. Vervolgens dient Bufaz een verzoekschrift in bij de kantonrechter. Indien de kantonrechter ook van mening is dat er in het belang van de minderjarige een kinderbeschermingsmaatregel moet worden uitgesproken, geeft hij middels een terechtzitting een beschikking af waarin wordt aangegeven dat de minderjarige onder toezicht wordt gesteld dan wel dat de voogdij wordt overgedragen aan de mr. Huber Stichting.

De taken van het Bufaz zijn:

- zorgdragen voor het onder gezag staan van een voogd met toeziende voogd van elke minderjarige in Suriname;
- het bevorderen van de jeugdbescherming;
- het bevorderen van een goede samenwerking tussen de overheid en particuliere instellingen op het gebied van de jeugdbescherming;
- advies geven aan de rechter in zaken waarin minderjarigen betrokken zijn;
- zorgdragen voor alle minderjarigen die speciale zorg behoeven;
- het bevorderen van kinderbeschermende maatregelen;
- het innen en afdragen van alimentatie ten behoeve van minderjarigen;
- het bevorderen van onder andere het contact tussen ouders en kinderen binnen een huwelijk of scheiding (omgangsrecht).

Activiteiten van het Bufaz.

Het treffen van:

1. gezagsvoorzieningen bijvoorbeeld na het overlijden van de ouder(s) van een kind of bij minderjarigheid van de moeder (tiernmoederschap);
2. jeugdbeschermingsmaatregelen zoals ontheffing/ontzetting van de ouderlijke macht en voogdij, voorlopige toevertrouwing en adoptie;
3. bezoekenregelingen;
4. het verrichten van onderzoek in verband met het adviseren aan de rechter;
5. het voeren van rechtsgedingen;

6. bemiddelen daar waar het gaat om het verkrijgen van alimentatie;
7. overige bemiddelingsactiviteiten.

Ik heb een bijeenkomst bijgewoond tussen de maatschappelijk werkster van het Lotjeshuis en het hoofd van het Bufaz. Er werden tijdens het gesprek een aantal kinderen uit de caseload van de maatschappelijk werkster besproken. Het waren voornamelijk nieuwe kinderen waarbij de voogdijschap nog niet was geregeld, kinderen waarvan de ouders nog niet terecht waren en kinderen waarvan het de bedoeling was dat de ouders afstand moesten doen van hun rechten als ouders daar zij onbekwaam waren bevonden gezien de situatie waar ze zich in bevonden. Na het bespreekbaar maken van de situatie omtrent de kinderen geeft het hoofd van de Bufaz aan contact op te zullen nemen met ouders en zo een afspraak te maken voor een gesprek. De ouders mogen uiteraard eerst hun verhaal doen alvorens er besloten wordt tot een bepaalde maatregel. Na het gesprek met de ouders kijkt het hoofd van de Bufaz of er mogelijkheden zijn tot bemiddeling of dat de zaak voor de rechter moet verschijnen. Dit gebeurt voornamelijk wanneer ouders onbekwaam zijn, maar niet vrijwillig afstand van hun rechten willen doen. Hetgeen ik wel heb opgemerkt en ook heb begrepen van de beide partijen is dat er soms zoveel zaken zijn dat het werk zich opstapelt. Wanneer er een zaak binnen is duurt het soms maanden eer er iets mee is gedaan. Vooral bij vaders die hun kinderen niet mogen zien, wat veel voorkomt in Suriname, zorgt dit voor frustraties. Wanneer belanghebbenden dan zelf geen contact onderhouden met het Bufaz is de kans groot dat er pas na drie tot vier maanden aan de zaak wordt gewerkt. In het geval van de vaders wordt er dan contact opgenomen met de moeders van de kinderen die hun verhaal komen doen en aan de hand daarvan neemt het Bufaz een beslissing. Meestal komt men er met bemiddeling wel uit, maar er wordt zo nu en dan toch gebruik gemaakt van de rechter, vooral waar het ouders betreft die niet met elkaar willen of kunnen communiceren.

5.2.2. Jeugdpolitie

De afdeling Jeugdzaken van het korps Politie Suriname houdt zich onder andere bezig met de volgende zaken:

- het controleren van de na te leven rechten van het kind;
- onderzoek gericht op alle strafbare feiten die zijn gepleegd door en tegen jeugdigen;
- het verstrekken van informatie ter voorkoming van jeugdcriminaliteit;
- opsporen van ouders van in de steek gelaten en zwerfkinderen;
- opsporen van vermiste kinderen.

De maatschappelijk werkster die werkzaam is op de afdeling jeugdzaken voert gesprekken met kinderen en ouders die extreme problemen hebben. Meestal betreft het kinderen die in een tehuis dreigen te raken of zijn geraakt, dus verwaarloosde, mishandelde of ondervoedde kinderen.

Ook hier heb ik een bijeenkomst tussen de maatschappelijk werkster van het Lotjeshuis en de jeugdpolitie bijgewoond. Hierbij waren het hoofd en de maatschappelijk werkster van de afdeling aanwezig. Deze bijeenkomst was voornamelijk gericht op het informeren van het hoofd van de afdeling jeugdpolitie naar de stand van zaken betreffende kinderen die door de jeugdpolitie zijn aangemeld in het tehuis. Maar ook het verstrekken van informatie over aangemelde kinderen door anderen. De jeugdpolitie gaat dan op zoek naar ouders en/of overige familie van de kinderen wanneer dit nodig mocht zijn.

5.2.3. Rechtszorg

Ik ben met de maatschappelijk werkster van het Lotjeshuis bij rechtszorg geweest, een afdeling van het Ministerie van Justitie, en ondanks een gemaakte afspraak, maakte men

weinig tijd voor ons. Er is mij wel duidelijk geworden dat rechtszorg er onder andere voor zorgt dat kinderen die langer dan een jaar geen geboorteakte hebben en dus niet bij het CBB is aangemeld toch nog aangemeld worden en een geboorteakte krijgen via de rechter. Wanneer het zo lang heeft geduurd voordat de kinderen een geboorteakte hebben, doet het CBB er niets meer mee daar het dan via de rechter moet worden toegewezen.

Verder houdt rechtszorg zich bezig met juridische aspecten inzake de rechten van het kind.

5.2.4. Mr. Huber Stichting

De mr. Huber Stichting is in 1985 opgericht en heeft als één van haar voornaamste doelstellingen het voeren van voogdij en gezinsvoogdij over minderjarigen. Helaas heeft het (gezins) voogdijwerk lange tijd niet optimaal kunnen functioneren door een aantal gebreken.

Dit zijn:

- het gebrek aan gekwalificeerde sociaal werkers;
- geen of nauwelijks opvangmogelijkheden hebben;
- gebrek aan financiële middelen;
- geen optimale steun vanuit de overheid bij financiële zaken.

In juni 2002 hebben de ministeries van Justitie & Politie, het ministerie van Sociale Zaken en Volkshuisvesting, de mr. Hubert Stichting, de VPSI (Vereniging van Particuliere Sociale Instellingen in Suriname) en de Stichting Bureaus Jeugdzorg Haaglanden/Zuid-Holland uit Nederland een samenwerkingsprotocol ondertekend waarin zij aangeven actief samen te werken bij de optimalisatie van het (gezins) voogdijwerk in Suriname. Het project genaamd 'Juridische status van kinderen in Kindertehuizen' streeft naar het bewerkstelligen van de nodige voogdijmaatregelen en het trainen van de medewerkers.

De rechter kan de voogdij over een minderjarige (tot maximaal 21 jaar) opdragen aan de mr. Huber Stichting. Dit betekent dat de mr. Huber Stichting formeel verantwoordelijk wordt voor de opvoeding en verzorging van deze minderjarige. De mr. Huber Stichting geeft een bereidverklaring af wanneer zij zich bereid verklaard om de voogdij van de minderjarige op zich te nemen dan wel te fungeren als gezinsvoogd en derhalve uitvoering te geven aan de ondertoezichtstelling. De mr. Huber Stichting vangt de jeugdigen niet zelf op, maar zoekt plaatsing in een pleeggezin of tehuis. Alle onder voogdij geplaatste minderjarigen worden begeleid door een voogdij werker van de mr. Huber Stichting.

Ik ben via mijn collega's van mijn stageplek in contact gekomen met de projectmedewerker die voor een jaar was gedetacheerd bij de mr. Huber Stichting. Ze zit er inmiddels al twee jaar en is nog volop bezig met het project. Eén van haar taken is het ontwikkelen van een taak- en functieomschrijving voor het (gezins) voogdijwerk binnen de mr. Huber Stichting.

5.2.5. Ziekenhuizen

Kinderen worden vaak aangemeld door de *ziekenhuizen* in Suriname. De ziekenhuizen geven de informatie waar ze over beschikken omtrent de kinderen aan het Lotjeshuis. Dit betreft informatie over de moeder, de bevalling en adresgegevens die vals van aard kunnen zijn. Ook komt het vaak voor bij vooral de ondervoedde en verwaarloosde kinderen, gezien hun gezondheid, dat ze veel tijd in het ziekenhuis doorbrengen.

5.2.6. Centraal Bureau voor Burgerzaken

(CBB) is het bureau waar burgers voor al hun wettelijke documenten terecht kunnen. Hier worden voornamelijk geboorteaktes voor de kinderen van het Lotjeshuis, die nog geen jaar statusloos zijn, aangevraagd.

Na een beschrijving van de samenwerking met andere instanties ben ik aan het einde gekomen van mijn onderzoek waar het de toekomstplannen en huisregels en praktijk van de tehuizen betreft. In het volgende hoofdstuk ga ik in op de theorie volgens welke de instellingen aangeven te werken.

Hoofdstuk 6

Kinderen zijn bijzonder. Beschouw ze daarom als een wonder!

Relevante theorie

6.1. Inleiding

Nu ik de huisregels, de toekomstplannen van de tehuizen en de praktijk, zoals door mij ervaren en geobserveerd heb beschreven, ben ik me gaan verdiepen in de theorieën waar de instellingen hun begeleiding op gebaseerd hebben. Ik wilde weten of men ook volgens die theorieën te werk gaat. In dit hoofdstuk beschrijf ik deze theorieën en geef ik aan wat ik er in de praktijk van gezien heb. De kinderen die in de tehuizen wonen zijn verwaarloosde, ondervoede, mishandelde en misbruikte kinderen. Het is noodzakelijk om te weten waar het gedrag van de kinderen vandaan komt en welk gedrag bij de leeftijd van de kinderen hoort, om ze zo optimaal te kunnen begeleiden en te behandelen. Ook kan het voorkomen dat de kinderen een terugval krijgen omdat ze onderschat of overschat zijn tijdens de begeleiding of de behandeling.

6.2. Systeemtheorie

Daar waar men met kinderen met problemen te maken heeft moet er vanuit de systeemtheorie gewerkt worden. Deze theorie beschrijft dat de mens een open systeem is en als zodanig onder invloed staat van zijn omgeving. De mens dankt zijn stabiliteit aan het vermogen zich in te stellen op zijn omgeving, we stellen ons in op datgene wat de omgeving te bieden heeft aan materiële en sociale omstandigheden. Daartoe verzamelen we informatie over onze leefomgeving en proberen de leefomgeving naar eigen wensen te beïnvloeden door informatie uit te zenden. De wisselwerking in sociaal opzicht vindt zijn uitdrukking in de communicatie. Met communicatie wordt zowel verbale communicatie (wat je tegen elkaar zegt) als non-verbale communicatie (wat je in je gedrag of houding ten opzichte van de ander tot uitdrukking brengt)

De kinderen die worden aangemeld bij de SPCS maken net als een ieder deel uit van een systeem, ook al zijn het elk afzonderlijke individuen. Zij zijn zelfs van het ene systeem in het andere gerold. Ze maakten eerst deel uit van hun eigen gezin en nu maken ze deel uit van een Stichting. Het wisselen van systeem kan emotioneel zwaar zijn voor kinderen daar ze weer moeten wennen aan een andere omgeving, een ander systeem. Dit is te zien aan het gedrag van het kind. Het gedrag dat de kinderen vertonen binnen de tehuizen, het gezin of het pleeggezin staat nooit alleen daar de kinderen beïnvloed worden door hun omgeving/hun systeem. Deze beïnvloeding is wederzijds daar het gedrag van de kinderen ook van invloed is op hun systeem en bepalend is voor de manier waarop het systeem dan met hen omgaat. Hierdoor is het belangrijk dat er niet alleen naar de kinderen wordt gekeken tijdens de begeleiding, maar ook naar het systeem waar ze vandaan komen. Dit is nodig om wat meer begrip te tonen voor de kinderen en de begeleiding zo gemakkelijk mogelijk voor hen te doen verlopen.

6.3. Gehechtheidstheorie

Continuïteit is een belangrijk aspect binnen deze theorie. Een kind is in de eerste levensjaren symbiotisch afhankelijk van de zorg van de opvoeder. Al te veel wijzigingen in de opvoedsituatie, te veel breuken, zouden een verwoestende uitwerking kunnen hebben op de ontwikkeling van het kind. Voor een kind dat in een tehuis terechtkomt en van zijn ouders en familie gescheiden wordt, valt alle zekerheid weg. Een kind heeft behoefte aan deze zekerheid en daarom moet al vrij snel duidelijk zijn of het kind er psychisch klaar voor is om in een pleeggezin terecht te kunnen. Een duidelijk toekomstperspectief is nodig om adequate gehechtheid te ontwikkelen.

Zolang de kinderen van de tehuizen niet binnen een pleeggezin zijn geplaatst of weer thuis zijn of in een andere blijvende situatie hebben ze geen zekerheid. Het is daarom erg belangrijk om te weten hoe de kinderen begeleid worden om zo snel mogelijk binnen een pleeggezin of het eigen gezin te worden geplaatst, dit om te voorkomen dat de ontwikkeling van het kind te veel schade ondervindt. De kinderen komen zelf al uit een ander gezin en moeten wennen aan de nieuwe situatie, daarna moeten ze weer wennen aan een pleeggezin. Het is dan goed voor te stellen dat de kinderen psychisch eronder leiden wanneer ze weer terug moeten naar de tehuizen na een mislukte plaatsing. Het is dan wederom een breuk waar ze in terechtkomen. Kennis van de verschillende gehechtheidsontwikkelingen en aanpassingsstijlen is nodig voor hulpverleners, maar ook voor de leidsters en pleeggezinnen. Deze kennis is nodig om te signaleren of een kind veilig, onveilig of helemaal niet gehecht is en daarop in te spelen. Tevens kan deze kennis de leidsters, de hulpverleners en pleeggezinnen helpen bepaald gedrag dat de kinderen tonen te begrijpen, zodat ze weten hoe ermee om te gaan. Deze kennis kan voorkomen dat kinderen teruggestuurd worden naar de tehuizen omdat men binnen de pleeggezinnen het gedrag van de kinderen (voor een deel) kan verklaren. (Vooral jonge) Kinderen die gescheiden worden van het vertrouwde en vooral van hun moeder zullen in het begin altijd protesteren, waarna deze wanhopig wordt en zich uiteindelijk onthecht van de moeder.

6.4. Gedragstherapie gebaseerd op leertheoretische principes

Deze theorie gaat uit van de gedachte dat bepaalde gedragingen en daarbij behorende emoties worden aangeleerd en dat zij ook weer kunnen worden afgeleerd. Het gaat er niet uitsluitend om wat mensen denken en voelen, maar uiteindelijk om wat iemand doet: waarneembaar gedrag. Sommige kinderen weten niet om te gaan met hun emoties. Dit is te merken aan het feit dat ze gaan schoppen, schelden of slaan wanneer ze boos zijn. Boosheid is geen gedrag, maar het schoppen, schelden en slaan wel. Het is niet de bedoeling de kinderen te leren dat ze niet boos mogen zijn, maar het is eerder de bedoeling om ze te leren hoe ze hun boosheid anders kunnen uiten. Gedrag kun je veranderen door middel van onder andere belonen en straffen. Zo kunnen de leidsters bijvoorbeeld een kind belonen die het negatieve gedrag niet meer vertoont. Men kan bijvoorbeeld door middel van een visueel programma met het kind afspreken dat deze een lachend gezichtje getekend krijgt als er niet meer geslagen wordt. En bij het derde gezichtje krijgt het kind een sticker of een verhaaltje voorgelezen. Zo wordt het gedrag dan ook bekrachtigd door het te stimuleren. Straffen kan bijvoorbeeld door een lachje weg te halen als het kind slaat of het kind naar bed te sturen of te brengen.

6.5. Ontwikkelingstheorieën

Kennis van de ontwikkeling van het kind stelt in staat de ontwikkelingsachterstanden van een kind te signaleren. Als de omgeving van het kind op de hoogte is van de dingen die een kind wel of niet moet kunnen op een bepaalde leeftijd in een bepaalde levensfase, kan hier sturing aan gegeven worden. Zo wordt voorkomen dat een kind wordt onderschat of overgeschat. De leidsters en begeleiders kunnen dan ook voor zichzelf nagaan of ze niet te veel of te weinig van een kind verwachten en kunnen hieraan werken.

Wat mij is opgevallen in het Lotjeshuis-LSG is dat men wil gaan werken volgens het Portageprogramma (zie hoofdstuk 3, paragraaf 3.5.2.). Dit sluit aan op de ontwikkelingstheorieën als het gaat om het signaleren van de ontwikkelingsachterstanden van de kinderen. Het Portageprogramma betreft de leidsters van de kinderen bij de behandeling, terwijl de Stichting Lotjeshuis-LSG hier nog niet aan toe is doordat de leidsters niet deskundig genoeg zijn. Binnen de Stichting voor het Kind is dit wel mogelijk omdat de leidsters op een pedagogisch niveau zitten. Binnen de Stichting voor het Kind is men bezig

met gedragstherapie daar men bezig is de kinderen ander gedrag aan te leren naast het verwerken van een trauma. Men wil de kinderen weerbaar maken voor de praktijk. Zoals ik in het verslag al heb aangegeven wordt er rekening gehouden met het systeem van het kind. Bij de SPCS en de Stichting voor het Kind komt dit meer naar voren dan bij Stichting Lotjeshuis-LSG. Stichting voor het Kind betreft het systeem van het kind zoveel mogelijk bij de behandeling.

6.6. Stoornissen in de sociale ontwikkeling

Kinderen die in tehuizen opgroeien waar de kwaliteit van de zorg, met name de continuïteit, onvoldoende is, vertonen stoornissen in de sociale ontwikkeling. Het meest opvallend bij deze kinderen is dat er geen differentiatie is in de sterkte van de band met andere mensen. Deze kinderen zijn allemansvriendjes hetgeen wil zeggen dat zij net zo vertrouwd met een wildvreemde omgaan als met degene die het meest bij de verzorging zijn betrokken. Deze verwaarloosde kinderen vertonen aanklappend en aandachtvragend gedrag ten opzichte van diegenen van wie zij de meest directe behoeftebevrediging verwachten.

Zelf ben ik het met deze theorie eens daar ik dit gedrag bij de kinderen heb gezien in de tehuizen. Door deze theorie te beschrijven wil ik aangeven dat dit ook een aandachtspunt moet worden bij de begeleiding en behandeling van deze kinderen. Deze theorie geeft het gedrag aan dat de kinderen kunnen vertonen en dient als aanvulling op de overige theorieën, omdat de overige theorieën ook het gedrag van de kinderen beschrijven.

Toen ik in de tehuizen kwam hingen de kinderen letterlijk aan mijn voeten bij het Lotjeshuis en bij de Stichting voor het Kind vloog een meisje me zelf naar mijn hals en gaf me een stevige omhelzing.

Ik denk dat het handig zou zijn als de leidsters kennis zouden hebben van deze theorieën. Ik ben van mening dat dit van invloed kan zijn in de omgang met de kinderen. Het is mogelijk dat ze dan wat meer rekening gaan houden met de toestand van de kinderen.

Ik heb de theorieën beschreven volgens welke de tehuizen aangeven te werken. Ook heb ik aangegeven of ik er iets van heb gemerkt in de praktijk. In het volgende hoofdstuk geef ik mijn conclusies over mijn onderzoek. Waarna er in het hoofdstuk daarna aanbevelingen volgen.

Hoofdstuk 7

Conclusie

7.1 Inleiding

Na het beschrijven van de instellingen kijk ik terug naar mijn vraagstelling en deelvragen die ik in dit hoofdstuk ga beantwoorden.

Na ongeveer twee maanden doorgebracht te hebben binnen de Stichtingen zijn er een aantal verontrustende zaken die ik tegen ben gekomen met betrekking tot de begeleiding en de verzorging van de kinderen. Mijn opdrachtgever in Suriname van de Stichting Pleeggezinnen Centrale Suriname (SPCS), heeft aangegeven tegen wat voor problemen men aan loopt waar het gaat om de aanmelding van kinderen uit de tehuizen de Stichting voor het Kind en de Stichting het Lotjeshuis. De problemen staan al vermeld in hoofdstuk twee. Ik ga nu antwoord geven op de deelvragen, eerst met betrekking tot Stichting voor het Kind en daarna de Stichting Lotjeshuis-LSG. Na het beantwoorden van de vragen formuleer ik de conclusies waartoe ik ben gekomen, kijkend naar de hoofdstukken drie en vier en de antwoorden op mijn vragen. Deze conclusies zijn nodig om uiteindelijk tot mijn aanbevelingen in het volgende hoofdstuk te komen.

7.2 Antwoord op de deelvragen per instelling

7.2.1 Stichting voor het Kind

Deelvraag 1. Hoe ziet de begeleiding van de Stichting voor het Kind eruit?

Ik heb aangegeven dat er binnen het tehuis wordt gewerkt volgens een vier fasen systeem, te weten:

- doorbreken van het taboe;
- inzicht in overlevingsstrategieën;
- integratie van gevoel en verstand;
- experimenteren van en met nieuw gedrag.

De Stichting houdt zich voornamelijk bezig met residentiële hulpverlening, nazorg en ambulante begeleiding, waarbij het kind centraal staat. Binnen de Stichting is er een crisisafdeling en een behandelhuis.

Conclusie deelvraag 1.

De kinderen van de Stichting voor het Kind worden niet alleen verzorgd, maar ook begeleid bij hun problemen en behandeld, zodat ze weerbaar worden in de maatschappij. Dit doet het tehuis met behulp van deskundigen, waaronder psychologen uit onder andere Nederland.

Deelvraag 3 Wat ontbreekt er aan deskundigheid in deze instelling?

Ik heb aangegeven dat de leidsters van de Stichting voor het Kind op een sociaal-pedagogisch niveau zitten. Door middel van allerlei cursussen van professionals zijn ze pedagogisch in staat de kinderen te begeleiden. Ze hebben een professionele houding en voldoen aan de eisen die het tehuis stelt met betrekking tot de begeleiding van de kinderen (zie hoofdstuk 4)

Conclusie deelvraag 3.

Ik heb geen factoren kunnen vinden die aangeven dat er iets niet goed is aan de deskundigheid van de leidsters. Wel heb ik meegemaakt dat een kind een keer werd geschreeuwd en het schreeuwen van de kinderen is niet zozeer pedagogisch, dus meer inzicht in en kennis van ontwikkelingstheorieën is hier wel nodig.

Deelvraag 4 Factoren die de deskundigheid in positieve zin bevorderen.

Daar er geen sprake is van het ontbreken van deskundigheid kan ik dit ook niet aangeven. Doordat een ieder zijn of haar verantwoordelijkheid kent en ook de verantwoordelijkheid draagt voor zijn of haar handelen, is het mogelijk om op een gemakkelijke manier met elkaar samen te werken. De taken zijn duidelijk en bij problemen zijn er verschillende momenten om deze bespreekbaar te maken. De leidsters en teamleidsters hebben recht op een gesprek met de leidinggevendenden mochten ze er behoefte aan hebben.

Conclusie deelvraag 4

De leidsters binnen dit tehuis komen serieus over en gaan streng doch rechtvaardig met de kinderen om. Er wordt naar de kinderen geluisterd, begrip getoond en men probeert altijd samen met de kinderen een oplossing voor problemen te vinden. Deze hebben dan ook een leeftijd waarbij je naar ze moet luisteren wil je bereiken dat de begeleiding en behandeling aanslaan.

7.2.2 Stichting Lotjeshuis-LSG

Deelvraag 2 Hoe ziet de begeleiding van Stichting Lotjeshuis eruit?

Ik heb beschreven wat er in het handboek van het tehuis staat omtrent de begeleiding van de kinderen. De kinderen moeten in de (nabije) toekomst begeleid worden volgens het Portageprogramma. Dit houdt onder andere in dat de kinderen niet alleen zullen worden verzorgd, maar ook professionele begeleiding zullen krijgen binnen het tehuis waar het de ontwikkelingsachterstand betreft. De interactie tussen de leidsters en de kinderen wordt nu beter in de gaten gehouden.

Conclusie deelvraag 2

Ik heb tijdens mijn observaties kunnen vaststellen dat de kinderen binnen het Lotjeshuis niet begeleid worden in de zin dat men van plan is te gaan werken volgens het Portageprogramma. De kinderen in het tehuis worden verzorgd daar ze eten, drinken etc. krijgen. Als ik in het kader van mijn opleiding denk aan begeleiding, dan denk ik aan professionele begeleiding waarbij de problemen van de kinderen worden aangepakt. Dit is meer het terrein van een maatschappelijk werker of een psycholoog. De leidsters zullen dit misschien wel kunnen doen als ze binnen het tehuis opgeleid worden en zo op een pedagogisch niveau kunnen komen.

Deelvraag 3 Wat ontbreekt er aan deskundigheid in deze instellingen?

Ik heb aangegeven dat men binnen het Lotjeshuis van plan is de leidsters op een sociaal-pedagogisch niveau te krijgen. Dit houdt in dat de leidsters scholing krijgen en in de toekomst moeten voldoen aan de eisen die de instelling stelt in het beschreven beroepsprofiel van de sociaal-pedagogische medewerker (zie hoofdstuk 3). Er is een nieuw beroepsprofiel opgesteld en de leidsters zullen in de (nabije) toekomst interne scholing genieten. Op dit moment zijn de leidsters laagopgeleide vrouwen met een eigen visie over het werken met kinderen.

Conclusie deelvraag 3

De plannen die men binnen het tehuis kunnen nog enige tijd duren, gezien de profielschets die men heeft opgesteld. Naast de sociaal-pedagogische opleiding op MBO niveau zoals de Stichting eist, ontbreken de nodige vaardigheden om problemen te signaleren en te analyseren. Ook zijn de leidsters niet in staat tot het stellen van een diagnose en aanpakken van de problemen van de kinderen. Ik heb ze niet altijd zien luisteren naar de kinderen of begrip zien tonen.

Deelvraag 4 Wat zijn de oorzaken hiervan (ondeskundigheid)?

Om te beginnen het missen van de juiste opleiding. Maar ook de vaardigheden en nodige beroepscompetenties ontbreken. Mondelinge vaardigheden, communicatieve vaardigheden en sociale vaardigheden, zoals beschreven in hoofdstuk vier zijn erg belangrijk om deskundig te kunnen werken met de kinderen en de hoofdactiviteiten te kunnen uitvoeren.

Conclusie deelvraag 4

De leidsters zijn zich bewust van hun eigen normen en waarden, helaas passen niet alle normen en waarden binnen een tehuis. Zoals reeds beschreven doel ik nu op het slaan en schreeuwen van de kinderen, het geven van aandacht aan het ene kind en aan het andere kind weer niet.

Ook heb ik leidsters gezien en gesproken die liever geen feedback vragen. Ze vatten kritiek gauw op als negatief en gaan in de verdediging. De manier waarop feedback aankomt maakt op dat moment niet uit, daar ze aangeven het beter te weten en het altijd zo te doen, ook in hun privé leven. Wanneer ze feedback krijgen van de adjunct-directrice, op een negatieve manier, komt het even aan, maar dan merk ik dat ze kwaad worden en in verdediging gaan of heel stil worden en hun kwaadheid opkroppen. Sommige leidsters zijn wel assertief, maar er is niet veel ruimte voor assertiviteit. Dit komt mede doordat de sfeer in het tehuis niet optimaal is. De deskundigheid van de leidsters wordt deels tegengehouden, omdat ze niet veel verantwoordelijkheid krijgen van de leiding. De taak van de teamleidsters ligt nu bij de adjunct-directrice. De teamleidsters houden het functioneren van de leidsters niet in de gaten, waardoor er geen sturing plaats vindt.

7.3 Antwoord op de vraagstelling

Mijn vraagstelling luidde:

Wat voor begeleiding is er nodig vanuit de Stichting voor het Kind en de Stichting Lotjeshuis-LSG voordat een kind doorverwezen kan worden naar de SPCS en zo in een pleeggezin geplaatst kan worden?

Het antwoord hierop kan ik nu op basis van mijn conclusies als volgt formuleren.

Als ik kijk naar de twee tehuizen stel ik vast dat de kinderen binnen de Stichting voor het Kind optimaal worden begeleid. De problemen waarvan de SPCS aangeeft tegenaan te lopen waar het de Stichting voor het Kind betreft, hebben meer met een slechte samenwerking te maken dan met de begeleiding van de kinderen. De overdracht van de kinderen en de daarbij horende informatie omtrent de kinderen is onvoldoende, omdat men niet regelmatig besprekingen hierover heeft.

De veranderingen, het samenwerken met de LSG, het omscholen van de leidsters tot pedagogische medewerkers en het werken volgens het Portageprogramma, binnen het Lotjeshuis zien er goed uit en zijn ook nodig. De kinderen binnen het Lotjeshuis worden niet professioneel begeleid, maar verzorgd. En zelfs de verzorging is niet optimaal als het gaat om de omgang met de kinderen. Helaas wordt er nog niet volop volgens de veranderingen gewerkt, maar wanneer dit deel zich verder heeft ontwikkeld zullen ook deze kinderen een goede begeleiding genieten. Verder heeft een groot deel van de problemen, met betrekking tot de overdracht van de kinderen en de daarbij horende informatie zoals aangegeven door de SPCS, te maken met een slechte samenwerking tussen de SPCS en het tehuis.

De samenwerking tussen de tehuizen en de SPCS is niet optimaal omdat de tehuizen erg gesloten zijn naar de buitenwereld. Waar dat precies aan ligt weet ik niet, maar de angst voor kritiek was wel aanwezig. Men is bang om commentaar te krijgen en vindt niet dat het een

ander wat aangaat hoe het tehuis te werk gaat. Het is ieder voor zich, terwijl de tehuizen de SPCS toch nodig hebben om de kinderen in pleeggezinnen te plaatsen. De directrice van de SPCS heeft al eens gedreigd de samenwerking met het Lotjeshuis te beëindigen vanwege de attitude van de adjunct-directrice naar haar en haar medewerkers toe.

In dit hoofdstuk heb ik mijn conclusies getrokken aan de hand van de deelvragen. Ik heb hierbij gekeken naar de twee tehuizen. Aan de hand van dit verslag beschrijf ik in het volgende hoofdstuk mijn aanbevelingen.

Hoofdstuk 8

Aanbevelingen

8.1 inleiding

In dit hoofdstuk geef ik mijn aanbevelingen weer. Dit doe ik afzonderlijk op micro-, meso- en macroniveau.

8.2 Aanbevelingen met betrekking tot het Lotjeshuis

Microniveau

Lotjeshuis

De SPCS gaf als voornaamste problemen aan dat de begeleiding van de kinderen niet duidelijk is, dat de kinderen extreem gierig zijn binnen de pleeggezinnen en dat ze seksueel getint gedrag tonen. Ook heeft de SPCS aangegeven dat er weinig informatie over de kinderen beschikbaar wordt gesteld door de tehuizen en dat de overdracht van de kinderen naar een pleeggezin beter kan.

Begeleiding en deskundigheid

Ik heb door middel van mijn onderzoek, observaties en gesprekken in het Lotjeshuis deze problemen nader onderzocht. De begeleiding van de kinderen heb ik nu uitgebreid beschreven in mijn verslag, dus daar hoeven geen onduidelijkheden meer over te ontstaan. Het is duidelijk dat sommige leidsters die werkzaam zijn in het Lotjeshuis niet daar thuis horen denkende aan de toekomst van de kinderen. Er zullen leidsters aangetrokken moeten worden die wel in staat zijn om op een pedagogisch niveau te werken met kinderen. Maar gezien de marginale inkomens die de leidsters genieten zal dit moeizaam tot stand komen.

Attitudeproblemen

De leidsters hebben hun klachten gegeven en voor een deel begrijp ik ze wel. Ik heb zelf gezien hoe de leiding met ze omgaat, ik heb dit ook uitvoerig besproken. De attitude van de leidsters moet veranderen, het moet professioneler. Door wat meer verantwoording te krijgen is dit misschien ook mogelijk. Ik kijk dan niet zozeer naar hetgeen de LSG van plan is, dat heeft veel weg van het Nederlandse systeem. Ik wil in dit geval de Stichting voor het kind als voorbeeld nemen. Het is een Surinaamse Stichting en heeft ook van laagopgeleide vrouwen, beter opgeleide vrouwen weten te maken. Wellicht met behulp van onder andere Nederlandse deskundigen. Met behulp van de LSG kan de directie van het Lotjeshuis ook professionals aantrekken uit Nederland die hen komt begeleiden bij het scholen van de leidsters.

Verder moeten er vormen van vergaderingen, bijeenkomsten en overdrachten komen, waarbij de leidsters zich meer op hun gemak voelen om problemen te bespreken. Hier kan men denken aan wekelijkse intervisie tussen de leidsters, maatschappelijk werkster en de adjunct-directrice, waarbij er problemen worden besproken die men tegenkomt. De overdracht per groep kan plaats vinden zonder dat daar alle leidsters bij aanwezig zijn. Dit kan ook tussen de teamleidsters en de adjunct-directrice. Zo krijgen de teamleidsters een wat meer sturende rol waar het hun team betreft. En dit zorgt ervoor dat er tijdens de overdracht nog leidsters aanwezig zijn op alle groepen en vooral op de babygroep.

Het invoeren van functioneringsgesprekken is in het Lotjeshuis nodig daar de leidsters dan wat meer te verantwoorden hebben over hun manier van functioneren. En ook leerpunten meekrijgen die echt in de gaten gehouden moeten worden.

Cursussen

Als ik kijk naar hetgeen ik heb gezien in het Lotjeshuis raad ik op dit gebied het volgende aan. Het aanbieden van cursussen die de leidsters kunnen helpen hun werk beter uit te voeren.

Hierbij valt te denken aan cursussen:

- Intervisie;
- elementaire sociale vaardigheden;
- communicatie en samenwerking;
- de ontwikkeling van het kind;
- conflicthantering;
- jeugd en opvoeding;
- ethiek.

Leidinggeevenden

In het Lotjeshuis werken de leidinggeevenden tot ongeveer vier uur, soms gaan ze wat langer door. De leidinggeevenden geven aan af en toe binnen te vallen in de avonduren. Dit is in mijn ogen niet genoeg. In een tehuis met onprofessionele leidsters, die hun eigen normen en waarden als goed beschouwen, hoort constant toezicht aanwezig te zijn totdat men zeker weet dat de leidsters verantwoordelijk genoeg zijn om het werk zelfstandig uit te voeren.

Om een goede werksfeer te creëren tussen de leidsters onderling als ook tussen de leidsters en de leiding, zal de leiding geen onderscheid moeten maken tussen de leidsters, omdat dit mede de oorzaak is dat het verkeerd loopt in het tehuis. Het schreeuwen en beledigen van en ruw omgaan met de leidsters zal achterwege gelaten moeten worden, want dit getuigt niet van zakelijk en professioneel gedrag en het hoort ook niet thuis op de werkvloer. Om de sfeer binnen het tehuis te verbeteren moet er wat meer respect komen en ook wat meer verantwoordelijkheid. Als dit niet gebeurt zal het effect ervan zichtbaar worden en doorspelen in de omgang met de kinderen. De leidsters zullen het werk niet serieus aanpakken en ook niet leuk vinden ongeacht de hoeveelheid cursussen die ze mogen krijgen.

Extreme gierigheid

De SPCS heeft aangegeven dat de kinderen van met name het Lotjeshuis extreem gierig gedrag vertonen binnen de pleeggezinnen waar ze geplaatst worden. Sommige kinderen in het Lotjeshuis kwamen inderdaad gierig over. Ze nemen niet eens rustig de tijd om te kauwen en worden er ook niet op gewezen. Ook pakken de kinderen die snel klaar zijn met eten, het eten van de andere kindjes af. Ik heb een aantal keer een poging gedaan om het voor te doen hoe ze moeten kouwen, maar dan wordt je aangekeken met een onbegrijpelijke blik in de ogen. Ook zaten er kinderen tussen die deden alsof ze dan kauwen en ondertussen was hun mond alweer leeg. Er zaten ook kinderen tussen die zo snel klaar waren met eten dat ze van de andere kinderen eten pakten of de kruimels van de vloer gingen eten.

Extreme gierigheid is in mijn ogen niet iets dat ze binnen het Lotjeshuis kunnen aanpakken. Dit vergt namelijk een één op één situatie en dat is er niet. Er staan maximaal twee leidsters bij ongeveer 14 kinderen om ze te helpen met het eten. Als men dit probleem wil oplossen binnen het tehuis dan zullen er meerdere leidsters moeten helpen bij het voeden. Het zou ook kunnen lukken met één leidster op twee kindjes. De leidsters kunnen dan aan de kinderen voordoen hoe ze moeten happen, dit houdt in kleine hapjes nemen, in plaats van overvolle lepels. Met rust en regelmaat happen, dus geen tweede hap in de mond doen terwijl de ene hap nog niet is ingeslikt. Niet van andere borden te eten, als een kind klaar is met eten is het op. Extreme gierigheid kan het beste aangepakt worden binnen het (pleeg) gezin en dit vergt veel tijd en energie. De kinderen zijn het namelijk niet gewend op tijd of voldoende eten te krijgen. Ook betreft het kinderen die uit grote gezinnen komen en veel hebben moeten delen. Het snel opeten is voor hen een zekerheid dat zij het alleen mogen eten. Tevens werd er in

hun oude woonsituatie geen tijd besteed aan hoe ze aten daar er geen tijd, ruimte of mogelijkheid voor was bij de opvoeder. Dus hier moet wel rekening mee gehouden worden.

Seksueel getint gedrag

De SPCS geeft aan dat sommige kinderen die zij hebben begeleid, afkomstig uit het Lotjeshuis, seksueel getint gedrag toonden en door middel van tekeningen en verhaaltjes aan hebben gegeven in het Lotjeshuis dit seksueel gedrag te hebben gezien en het zelf ook te hebben uitgevoerd. Ik heb zelf hier niets van gemerkt tijdens mijn observaties. Wel heb ik begrepen dat er een meisje in het Lotjeshuis verblijft dat ermee te maken heeft gehad. Tevens kwam het een keer in een gesprek tussen het meisje en de adjunct-directrice aan de orde, een leidster bemoeide zich ermee en gaf een reactie die zeer onprofessioneel te bestempelen is. Zij gaf in haar reactie het meisje de schuld, terwijl dat niet aan de orde was. Het betreft wel een meisje dat op de verkeerde manier aandacht vraagt, maar professioneel dienen we altijd te blijven. Ook heb ik begrepen van derden dat de leidsters in het Lotjeshuis in de nacht hun vriendjes op bezoek kregen en daar waar de kinderen sliepen seksuele omgang hadden. Vandaar mijn aanbeveling dat er toezicht aanwezig moet zijn op elk tijdstip van de dag. Er zijn drie leidinggevers die hun diensten kunnen aflossen. Ook kan men een betrouwbare bewaker in dienst nemen, om ervoor te zorgen dat onbevoegden het terrein niet kunnen betreden.

Mesoniveau

Overdracht van de kinderen tussen het Lotjeshuis en de SPCS

Kinderen worden nu telefonisch besproken en van een echte overdracht waarbij alle partijen aanwezig zijn, is nog geen sprake. Het overdragen van een kind hoort, om misverstanden en ongemakken te voorkomen, in een bijeenkomst plaats te vinden. Hierbij horen alle partijen aanwezig te zijn. De directrice van de SPCS, een psychosociale hulpverlener van de SPCS, de maatschappelijk werkster van het tehuis en een teamleidster van het tehuis. Eventueel de adjunct-directrice van het tehuis. Allemaal partijen die iets te melden hebben over het kind. Het dossier van het kind of een kopie ervan hoort overhandigd te worden aan de SPCS daar deze voor de plaatsing in de pleeggezinnen zorgt. Informatie over de geschiedenis van het kind, oude situatie, situatie in het tehuis en de observatie in het tehuis bevat essentiële informatie om de begeleiding na het tehuis en de plaatsing in het pleeggezin zo gemakkelijk mogelijk te maken voor de kinderen, maar ook voor het pleeggezin.

Macroniveau

De overheid

Daar de beide tehuizen te maken hebben met weinig steun van de overheid wordt het moeilijker om de tehuizen draaiende te houden. Veel zin heeft het niet om aanbevelingen te doen op dit gebied, maar het moet toch gezegd worden. Ik kan me niet voorstellen dat de overheid zijn kindjes zo in de steek kan laten en niet of nauwelijks naar ze omkijkt. De mensen die in de tehuizen werken doen hun best en gaan tot het uiterste, maar zonder financiële en andere materiële hulp van hogere hand wordt het moeilijker.

De overheid zou naast gratis water, gas en licht, telefoongebruik en gebruik van vervoer voor de kinderen ook voldoende financiële ondersteuning moeten bieden. Meer dan nu het geval is. Het geld dat nu gegeven wordt is niet eens genoeg om voor één, laat staan voor 30 kinderen te zorgen.

8.3 Aanbevelingen met betrekking tot Stichting voor het Kind

Microniveau

Ik raad de leidsters aan om niet te schreeuwen tegen de kinderen, maar een manier bedenken om op een rustige manier met hen te communiceren.

Mesoniveau

De SPCS gaf aan dat ze buiten de onduidelijkheid over de begeleiding, overdracht problemen, nog aanlopen tegen het feit dat de kinderen van Stichting voor het Kind nog seksueel getint gedrag blijven tonen, terwijl ze daarvoor worden begeleid. Ook is de informatie die wordt gegeven aan de SPCS over de begeleiding en behandeling van de kinderen erg summier. Binnen de Stichting voor het Kind geeft de pedagoog aan dat het goed mogelijk is dat kinderen van het tehuis nog seksueel getint gedrag blijven tonen. De behandeling en begeleiding van de kinderen is niet gericht op het wegnemen van seksueel getint gedrag, maar om de kinderen te leren er verstandig mee om te gaan. Men praat er met de kinderen over, geeft ze informatie en leert ze onder andere dat er ook zelfbevrediging mogelijk is. De kinderen zijn al in aanraking gekomen met seksueel getint gedrag, dus proberen het gevoel dat erbij komt kijken weg te nemen heeft geen zin daar ze het al kennen. Ik ben het met deze pedagoog eens, maar het seksueel getint gedrag wordt natuurlijk wel een groter probleem wanneer de kinderen andere kinderen binnen een pleeggezin ermee confronteren. Dus de begeleiding moet zich dan ook daarop gaan richten door de kinderen de gevaren van het gedrag te doen inzien.

De instellingen

Uit mijn verslag blijkt dat deze drie instellingen alle drie hun eigen manier van begeleiden op poten zetten. Er wordt niet samengewerkt of gebrainstormd. De SPCS niet op de hoogte van de situatie omtrent de kinderen. De Stichtingen doen het elk op hun eigen manier waardoor uiteraard de kinderen met meerdere behandelingen en vormen van begeleiding te maken krijgen. Dit lijkt me erg verwarrend voor de kinderen, maar uiteindelijk ook niet effectief voor hun toekomst. Het lijkt mij beter dat deze instellingen met elkaar om de tafel gaan zitten, gaan samenwerken en samen een behandelmethode ontwerpen om de kinderen van de tehuizen te begeleiden. Het is dan de bedoeling dat de begeleiding binnen de tehuizen goed verloopt en aansluit, waardoor de SPCS zich kan concentreren op het begeleiden van de pleeggezinnen.

Macroniveau

De overheid

Daar de beide tehuizen te maken hebben met weinig steun van de overheid wordt het moeilijker om de tehuizen draaiende te houden. Ik kan me niet voorstellen dat de overheid zijn kindjes zo in de steek kan laten en niet of nauwelijks naar ze omkijkt. De mensen die in de tehuizen werken doen hun best en gaan tot het uiterste, maar zonder financiële en andere materiele hulp van hogere hand wordt het moeilijker.

De overheid zou naast gratis water, gas en licht, telefoongebruik en gebruik van vervoer voor de kinderen ook voldoende financiële ondersteuning moeten bieden. Meer dan nu het geval is. Het geld dat nu gegeven wordt is niet eens genoeg om voor één, laat staan voor 30 kinderen te zorgen.

Ik heb in dit laatste hoofdstuk mijn aanbevelingen beschreven op micro-, meso- en macroniveau. Hiermee is het einde van mijn verslag genaderd. Tot slot kijk ik terug naar alles en geef ik aan hoe ik het geheel heb ervaren.

Slot

Als ik terug blik naar mijn tijd in Suriname en kijk naar mijn verslag kijk ik met een tevreden gevoel. Ik heb me na jaren weer verdiept in mijn cultuur en ‘mijn’ mensen. Ik schrok wel van bepaalde dingen die ik heb gezien en heb gehoord in de tehuizen. Ik ben toch wel geconfronteerd met situaties waarvan ik niet eens wist dat die bestonden of dingen die konden gebeuren. Ik merk wel dat het bij de beschrijving van de observaties in het Lotjeshuis het minder professioneel is gesteld in vergelijking met de Stichting voor het Kind. Dit komt doordat de Stichting voor het Kind op het gebied van professionaliteit verder is gevorderd dan het Lotjeshuis. Dit maakt het schrijven en het lezen over de Stichting voor het Kind makkelijker, prettiger en aangenamer. Aan de andere kant was het een grotere uitdaging onderzoek te doen binnen het Lotjeshuis, omdat ik daar meer van de door mijn opleiding en stage verkregen vaardigheden en kennis gebruik kon maken daar waar het de begeleiding van de kinderen betreft. Ik heb kunnen observeren, analyseren, ontrafelen en adviseren. Ook heb ik kunnen onderzoeken, interviewen en door kunnen vragen. Ik heb hetgeen ik heb onderzocht beschreven, waardoor ik mijn conclusies heb kunnen trekken. Aan de hand van al het voorgaande ben ik tot het formuleren van aanbevelingen gekomen. Tevens is het mijn streven om er in Suriname verder mee te gaan, zodat er toch anders met de kinderen kan worden omgegaan. Ik ben bewust omgegaan met mijn normen en waarden op het gebied van opvoeden en verzorgen. Ik ben kritischer gaan kijken naar mijn manier van opvoeden. Terwijl de leidsters duidelijk kiezen voor een bevelshuishouding heb ik gekozen voor een onderhandelingshuishouding, waarbij ik ook naar mijn kind leer luisteren.

Deze hele ervaring zal ik altijd met me meedragen, maar aan de volgende situatie zal ik altijd met kippenvel terugdenken. Het gaat over een kindje in het Lotjeshuis. Dit kindje was erg ondervoed en ziek en werd steeds zieker, maar volgens de huisarts was het niets bijzonders. Ik ben samen met de adjunct-directrice van het Lotjeshuis (die dit niet vertrouwde) en één van de leidsters in de auto gestapt en met het kindje naar het ziekenhuis gereden. Het kindje kon moeilijk ademen en ik weet nog dat ik bij mezelf dacht dat ze niet in mijn armen dood mocht gaan, biddend tot de Heer. Het was angstig, maar ook zeker onvergetelijk. Aangekomen in het ziekenhuis duurde het zo lang voordat het kindje geholpen werd dat het me erg kwaad maakte. Uiteindelijk bleek dat ze longontsteking en bronchitis had en dit dus nog naast haar ondervoeding. Het kindje werd meteen opgenomen. Toen ik haar een paar weken later terug zag in het Lotjeshuis kon ik wel huilen, omdat ze me aankeek alsof ze wilde zeggen dat ze me nog wel kent. Zodra ik daar naartoe ging speelde ik met haar en ik knuffelde haar, omdat ze toch iets bijzonders met me heeft gedaan. Ik word er wel verdrietig van als ik bedenk dat er zoveel kinderen in Suriname zijn die mishandeld en verwaarloosd worden en ondervoed raken. Vooral voor mij als jonge moeder is het erg aangrijpend geweest allemaal en ik zal het zeker niet vergeten. Als ik sterk genoeg was geweest en de middelen ervoor had maar ook het geduld, dan had ik dit kindje zeker geadopteerd. Ze heeft me doen inzien dat er nog zoveel moet gebeuren voor haar en haar lotgenoten.

Vandaar ook de titel van mijn verslag: ‘Bloemen van Suriname’. Deze kinderen zijn stuk voor stuk bloemen die de kans moeten krijgen om te groeien.

Een kind zonder moeder, is net als een vaas zonder bloemen. Het kan er zonder leven, maar mist toch een geschenk door God gegeven!

Literatuur.

- Admiraal, C.A., *Blaad'rend door mijn agenda*. Oegstgeest 2002 (1^e druk)
Behrend, E. en Nora van Riet, *individuele hulpverlening*. Houten/Diegem 1995(2^e druk)
Bos, A., *Communicaties in relaties*. Maarssen 2000 (4^e druk)
Hendriksen, J., *Intervisie bij werkproblemen*. Soest 2003 (11^e druk)
Meer van, K. en Jos van Nijenhof, *Elementaire sociale vaardigheden*. Houten/Diegem 2000 (1^e druk)
Prein. H., *Trainingsboek conflicthantering en mediation*. Houten/Diegem 2002 (4^e druk)
Verhulst, F.C., *De ontwikkeling van het kind*. Gorcum 2001 (6^e druk)
Verhulst, J., *Sociaal vaardig, praktijkboek voor dienstverleners*. Groningen 1996 (5^e druk)

Overige bronnen:

SPCS:

Gesprekken die gevoerd zijn met de directrice, een psychosociale hulpverleenster en de maatschappelijk werkster.

Stichting Lotjeshuis-LSG

Interviews die gehouden zijn en gesprekken die gevoerd zijn met de maatschappelijk werkster, de adjunct-directrice, de directeur en de leidsters.

Eigen observaties en besproken interpretaties.

Handboek van het Lotjeshuis.

Stichting voor het Kind

Interviews die gehouden zijn en gesprekken die gevoerd zijn met de maatschappelijk werkster, de adjunct-directrice, de leidsters en de directeur.

Eigen observaties en besproken interpretaties.

Arbeidsreglement van de Stichting voor het Kind.

Folders van de overige instellingen waarmee samengewerkt wordt.